

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenš pondeljke.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/1. — Telefon 213.

Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Beseda o svobodi

Ko je prišel kmalu po svojem kromanju kralj Peter v šumadinsko vas, ga je nagovoril kmetijski veljak s približno sledečimi besedami:

»Predober si z narodom, kralj. Preveč mu daješ svobode, zakaj naš narod ni tej svobodi dozorel in zato jo napačno uporablja. Za narod je edina rešitev trda roka, ki ga bo vladala in silila, da dela takost, kakor je prav za njegovo blagostanje.«

Tedaj je odgovoril s prijateljskim nasmehom naš veliki kralj Osvoboditelj: »Motiš se, prijatelj. Svobode nima nikdar noben narod preveč. Nič zato, če je takoj ne razume, toda svoboda se da doumeti le v svobodi.«

Im pri neki drugi priliki je dejal naš svobodoljubni kralj: »Posebnost svobode je, da ne pride nikdar nakrat, temveč vedno le polahkoma. Toda zato je njena zmaga nevzdržna.«

Na te plemenite besede kralja Petra smo se nehoti spomnili, ko čujemo našo zbegano javnost le prepogosto povdarjati, da ni za naš narod in za našo državo druge rešitve, ko trda roka, ki pa bo seveda pravično vladala.

In kar je najbolj čudno in najbolj žalostno, je to, da povdarjajo umestnost diktature ravno oni, ki se sicer radi poslužijo s svojo demokratično firmo. Ob priliki prihoda radičevcev v Beograd in navidezno brezizhodnih posledic, ki bi jih mogel roditi ta prihod, je govorjenje o diktaturi posebno priljubljeno.

Navidezno ima to govorjenje tudi vse polno upravičenosti, v resnici pa je najgrši strup, ki se ga more nuditi javnosti. Res je na eni strani, da bi moralo v tistem hipu biti vse dobro, ko bi prišel na vlado absolutist, ki hoče samo dobro in ki je v stanu samo dobro tudi izvesti. Ampak še bolj je res, da na svetu še ni bilo moza, ki bi ustvarjal kot absolutist samo dobro. Nasprotno so vsi diktatorji s krvjo zarisali svojo sled v zgodovini in samo resnični demokrati z lastno krvjo utrdili blagostanje ljudstva. Dokazov za to ni treba omenjati, ker jih pozna tudi analfabet v zgodovini.

Za naš jugoslovanski narod pa je govorjenje o potrebi diktature naravnost sramotno. Naš ponos je, da mi, v nasprotju le s premnogimi narodi, ne poznamo nesvobodnega kmeta in da je vse naše osvobodjenje pribojevano ravno od najširših plasti naroda. Govoriti o narodu, ki je zlomil z lastno silo turško robstvo, ki je vzdržal najtrše pritiske aadmočnih narodov, ki se je po Albaniji s kajmakčalanom postavil v prvo vrsto herojskih narodov, da je zanj edin spas diktatura, tako govorjenje je — profanacija našega naroda.

Res je, da so le premnogi od nas pojmovali svobodo kot razuzdanost in res je, da še danes večina našega naroda ne pojmuje, da pomeni svoboda delo, da je protivno svobodi vsako zapravljanje, toda nobena stvar se ne izvrši čez noč, najmanj pa svoboda, ki je krona vseh človeških pridobitev.

Se manj pa je pričakovati, da bi se mogla svoboda nakrat udomačiti pri nas, ko jej ni dorašla ravno inteligenca, ki je naraven učitelj naroda.

Naša inteligenca gleda po veliki večini narod ravno tako, ko tisti domisljavi in neresni oči, ki zameri svojemu otroku, če pade ali če že s prvim letom zna govoriti. Kakor je za otroka živahnost znak zdravja, tako je tudi za narod znak zdravja njegova otroška divjost. Samo to divjost pa kaže naš narod.

Iz avstrijskih časov je vajena naša inteligenca na malomeščansko točnost, pravilneje na filistrstvo, in po petih letih vojne ter po petih preobratnih letih se še ni mogla vzvišiti v novo svobodno življenje. Posledica tega je, da je stalno, čeprav po krivici, preskakovana in da toži, ker nima več one močne roke, ki bi štiti njene privilegije. Toda svoboda pomeni ravno odpravo privilegijev in uvedbo amerikanizma. Za tega pa naša inteligenca, še manj pa naše delavstvo ni pripravljeno, in odtod vse »zlo« svobode.

Pa še eno bi pripomnili. Slab in drag je naš parlamentarizem, toda vseeno v svojem bistvu črta navzgor. Kdo pa jamči, da bo naš diktator ravno najboljši v narodu in kdo bi tvegal izročiti

Nastop opozicijskega bloka.

Predavec s pooblastili radičevcev v Beogradu.

Beograd, 6. marca. (Z) Danes zjutraj je dospel ob 7. uri v Beograd podpredsednik hrvatske republikanske seljačke stranke Josip Predavec. Ob 9. je prišel v narodno skupščino, a takoj odšel v muslimanski klub. Nemudoma je bil pozvan tudi dr. Korošec, pa so potem Predavec, dr. Korošec in dr. Spaho imeli konferenco do pol 12. ure. Približno ob 11. uri se je sestal dr. Korošec na kraji čas z Davidovičem in ga obvestil o prihodu Predavca. Davidović dopoldne ni prisostvoval skupni konferenci, ker je bila seja ožjega glavnega odbora in poslanskega kluba demokratske stranke.

Beograd, 6. marca. (Z) Predavec je prinesel s seboj 32 pooblastil, ki bi naj bila še danes izročena predsedništvu narodne skupščine. Po informacijah muslimanskega kluba so bila štiri pooblastila poslana na naslov dr. Korošca. Jutri bi naj dospel en poslanec Radičeve stranke v Beograd z nadalj-

nimi 20 pooblastil, tako da bi radičevci izročili vsega skupaj 56 pooblastil v verifikacijo.

Beograd, 6. marca. (ML) Vlada je ves dan razpravljala o novem položaju, ki je nastal s prihodom radičevskega delegata Predavca v Beograd. Pretresali so vsestransko težavni položaj, v katerega je prišel kabinet. Vlada je vzela v razmišljanje razne kombinacije. Izid seje se drži tajno. Seja ministrskega sveta je trajala pozno v noč in se jutri nadaljuje.

Vlada še vedno ne veruje v uspeh opozicijskega bloka, ker smatra, da se bo razšel, zlasti ker posamezne opozicijske stranke ne bodo ostale solidarne. Kabinet se bo po položaju opredelil. Kakor se doznava, upajo radikali, da bodo po sprejetju proračuna zbornici, kar se zgodi brez radičevcev, dobili vseeno mandat za sestavo nove, volilne vlade.

Izjava podpredsednika HRSS.

Stališče zemljoradniškega kluba.

Beograd, 6. marca. (ML) Podpredsednik HRSS Predavec je podal danes vašemu dopisniku sledečo izjavo:

»Pooblastil svojih tovarišev, ki sem jih prinesel s seboj iz Zagreba, nisem mogel danes izročiti narodni skupščini iz tehničnih težkoč, ker demokrati še niso končali svojega posvetovanja in se danes ni mogla izvršiti plenarna seja opozicijskega bloka. Poverilnice izročim jutri. Na vsak način je gotova stvar, da se predloži parlamentu v verifikacijo. Ni izključeno, da odpotuje še nocoj iz Zagreba dr. Maček ali dr. Krnjević, ker je jutrišnji dan odločilen za blok. Z zemljoradniki, s katerimi sem govoril, stoji stvar dobro. Sploh moram naglašati, da je blok pozitiven. Morda ostane v Beogradu še pojutrišnjem, ako bo potrebno.«

Zelo nas preseneča in ozlovoljuje dejstvo, da radikali izrabljajo naše izjave o Makedoniji. Ali ne smemo tudi mi govoriti o Makedoniji, ker smo v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev? Kakor imajo radikali pravico, da postavljajo svoje kandidate na Hrvatskem, tako jih smemo tudi mi v Makedoniji, ker smo, kakor to oni vedo in povsod naglašajo, edinstvena država.«

G. Predavec je govoril o vsem, kar je storil v Beogradu. Dejal je, da je dobro sporazumeti se z demokrati, ker je g. Pribičević lojalen in g. Davidović prijateljsko razpoložen. Ako dobe demo-

krati večino v Srbiji, potem je sporazum med Hrvati in Srbi gotova stvar. Ako radikali mislijo, da nas bodo prevarili v verifikacijskem odboru, se zelo motijo, ker je jasno, da se more verifikacijski odbor sestati tudi med proračunsko debato.

Beograd, 6. marca. (ML) Popoldne je prišel podpredsednik HRSS Predavec v zemljoradniški klub, kjer je ostal dve uri. Govorilo se je o političnem položaju, ki je nastal z njegovim prihodom v Beograd, v pričakovanju odločitve demokratov in plenarne seje opozicijskega bloka.

Med tem časom so imeli konference tudi klerikalci in muslimani, kjer se je razpravljalo, kaj naj se zgodi s pooblastili, ki jih je prinesel s seboj Predavec, ter o bodoči akciji bloka proti vladi. Vse čaka najprej na to, kaj bo ukrenil demokratski klub. Ugotovilo se je, da je položaj za blok izredno ugoden. Dr. Spaho je rekel, da poteka vse tako, kakor se je pričakovalo.

Na seji zemljoradniškega kluba se je po odhodu Predavca govorilo o opozicijskem bloku. Zemljoradniški pristajajo na to, da se strmgolavi sedanji režim. Niso pa še sklenili ničesar o podpisu zapisnika sporazuma in o vstopu v novo vlado. Oni so si zagnat samo na jasem, da je treba vreči sedanjo samoradikalno vlado.

Prvi korak za zблиžanje med našo državo in Rusijo.

Beograd, 3. marca. (Z) Danes je bilo službeno objavljeno nastopno poročilo: Ker je politična mislija tukajšnjega ruskega poslanstva prestala, je g. Strandman, dosedanemu poslaniku Rusije v Beogradu, poverjena naloga, da se briga za interese ruske emigracije v naši državi kot delegat za begunce. Te vesti se razlagajo tako, da ukinitve ruskega poslanstva izvira od tod, ker je bilo ono predstavništvo carske Rusije. To je ena izmed odredb, ki je potrebna za obnovu diplomatskih odnosov s sovjetsko Rusijo. Vprašanje emigrantov je drugi element pogojev, da se uredi in zboljšajo odnosi s sovjetsko Rusijo. Sedaj se bo vprašanje repatriacije ruskih begunccev znatno pospešilo.

poedincu bič. Ni naš narod italijanski kolon, da bi bili Mussolinijevi primeri pri nas mogoči, še manj pa zaželeni.

Svoboda je dragocenost vseh dragocenosti, je božji blagoslov, če se človek nanjo pripravi.

Naš veliki kralj Peter je vse svoje življenje posvetil zmagi svobode, naj posvetijo naši inteligenti samo desetino svojega življenja svobodi in njena diktatura bo uveljavljena.

To bo edino prava diktatura, zakaj blagoslov za ves narod bo.

V političnih krogih smatrajo ta korak naše vlade kot enega najvažnejših, ki ga je storila zadnje čase za odstranitev težkoč, ki ovirajo medsebojno zблиžanje med našo kraljevino in sovjetsko Rusijo. Sedaj se lahko prično prava pogajanja za vzpostavitve normalnih odnosov.

Češkoslovaška narodna skupščina.

Praga, 6. marca. Danes sta se sestali obe zbornici narodne skupščine na pomladansko zasedanje. V poslanski zbornici je prišlo že ob prvi besedi predsednika Tomaška do ostrega besednega boja med komunisti in socialnimi demokrati, ki ga je uvedel klic voditelja komunistov Šmerala: Proč z vlado reakcije in korupcije. Razpišite nove volitve! Pred prehodom na dnevni red je posvetil predsednik Tomašek pok. prezidentu Zedinjenih držav Wilsonu toplo slovo. Poslanci nemške meščanske stranke so zapustili zbornico. Med stvarmi, o katerih se ima razpravljati, je predlog poslanca Šmerala o volitvi 20-članskega odbora za proučitev dunajskega dvornega arhiva, nadalje predlog komunističnega poslanca Kralbicha o volitvi 24-članskega odbora za preiskavo takozvane atere o špirtu.

Demokrati upajo na poslovno vlado.

Beograd, 6. marca. (ML) Demokratski klub je popoldne nadaljeval sejo do 8. ure zvečer. Debata je potekla popolnoma v redu in mirno. Govorili so poslanci dr. Kumanudi, Timotijević, Wilder, Popović, Pačić in drugi. Klub je sklenil, da se mora vprašanje opozicijskega bloka popolnoma v vseh podrobnostih pretresati. Potem naj vsak poslanec podpiše svoje mnenje in se izjavi o bloku, da se ne bo potem eden ali drugi izgovarjal, da se ne strinja s stvarjo. Vsi govorniki, ki so tekom dneva povzeli besedo, so se izjavili za blok. Demokrati so oficijelno izjavili, da je opozicijski blok sklenjena stvar in da ni njegova misel nikjer naletela na odpor. Zanj je tudi Svetozar Pribičević in vsi njegovi pristaši. Dr. Krizman je poslal zagrebški listom posebno izjavo o bloku. Odprto je le še vprašanje taktike, ki pa ne bo nikjer naletela na ovire. Pribičević pristaja na opozicijski blok, 1. ker blok ne sestavi volilne, am-

pak poslovno vlado, 2. ker se ne bo dočela vlada izjavila za revizijo vidovdanske ustave in bo šla preko nje, to pa zato, da ne nastanejo komplikacije in pa ker itak ne bi imela posebnih koristi, že radi tega, ker je treba najprej vreči sedanji kabinet in pride lahko na vrsto kasneje, ko bo narodna skupščina pokazala, da je delazmožna, 3. ker Pribičević osebno noče vstopiti v kabinet, in 4. ker ne zahtevajo radičevci zase nobenega ministrstva in tudi ne marajo biti v novi vladi zastopani, ampak jo hočejo le podpirati.

Jutri bo demokratski klub nadaljeval sejo. Nanjo so bili brzoglavno pozvani vsi poslanci. Pričakuje se, da bo na jutrišnji seji izgotovljena izjava demokratskega kluba o opozicijskem bloku. Jutri popoldne se, kakor računajo, podpiše protokol sporazuma med posrednimi strankami opozicijskega bloka, nakar pridejo takoj Radičevi poslanci v Beograd.

Dobrovoljsko vprašanje pred narodno skupščino.

Beograd, 6. marca. (Z) Današnja seja narodne skupščine je pričela ob 10. uri popoldne. Na dnevnem redu je bila diskusija o interpelaciji zemljoradniškega kluba na ministra vojne in morarice o izdavanju uverenj za dobrovoljce. Zemljoradnik Lazić je obrazložil to interpelacijo. Vojni minister general Pešić je poudarjal, da naša država posveča posebno pozornost dobrovoljcem tudi še danes. Vlada namerava storiti vse, da jih zadovolji, a pri tem je treba biti oprezen, da dobrot, ki so namenjene dobrovoljcem, ne dobe drugi, ampak le oni, ki so zares dobrovoljci. Dobrovoljci-borci morajo dobiti po pet hektarjev, a neborci po tri hektarje zemlje. Toliko ni dala nobena država svojim dobrovoljcem. Vsi dobrovoljci, ki so dospeli do 18. novembra 1918, so dobili uverenja, da so dobrovoljci in da imajo kot taki vse priznane jim pravice. Mogoče niso dobili uverenj samo oni, ki so bili v inozemstvu. Vseh dobrovoljcev je bilo 8624 iz Bosne, 2096 iz Dalmacije, 4767 iz Vojvodine, 2902 iz Srema, 207 iz Slovenije, 1193 iz Slavonije, 219 iz Črne gore, 305 iz Češkoslovaške in 5042 iz Rusije, vseh skupaj torej približno 30 tisoč. V Italiji je bil sestavljen tudi bataljon dobrovoljcev, ki je imel 303 častnike in 887 redovov in podčastnikov.

Ko bodo zbrani podatki za ta bataljon, bo izdano tudi njim uverenje za zemljo. Ostalo je še odprto vprašanje za one, ki so bili v drugih prijateljskih državah. Oni bi imeli dobiti po tri hektarje zemlje. Zahtevali smo informacije o njih. Treba je še rešiti nekatera sporna vprašanja, o katerih bo sklepal ministrski odbor. Ta sporna vprašanja se bodo rešila 10. t. m. Ministrstvo za vojno in morarico je že dosedaj delalo in hoče tudi v bodoče storiti vse, da dobrovoljci dobe dostojne nagrade za zasluge, ki so si jih stekli za narod in državo. Po govoru vojnega ministra je povzel besedo interpellant Dimitrije Vujić, za njim zemljoradnik Miloš Moskovljević, ki po kratkih izjavah predlaga prehod na dnevni red, kar sprejme narodna skupščina na znanje z izjavo vojnega ministra, da bo posebna komisija proučila vse zlorabe, da bo proti krivcem najstrožje postopala in rešila dobrovoljsko vprašanje najpovoljnejše. Minister za kmetijstvo in vode je predložil narodni skupščini predlog zakona o privilegiranju zemljoradniških banki. Ob 12.30 je bila seja narodne skupščine zaključena in je odrejena prihodnja seja za jutri ob 9. uri popoldne s dnevnim redom: nadaljevanje podrobne debate o proračunu ministrstva za pravosodje.

Kuluk.

Beograd, 6. marca. (ML) Na predstavko bosanskih in vojvodinskih radikalov je stavil minister za gradbe Uzunović predlog ministrskemu svetu, da se ukine pravilnik o izvajanju kuluka za letošnje leto, ker se kuluk ni dobro izvajal v Sloveniji in na Hrvatskem in ker so nekatera oblastva zakrivila zlorabe. Pravilnik naj se popravi v tem smislu, da se kuluk ne sme izpremeniti v denarno dajatev, ampak da se mora zadostiti osebno. Tudi naj občinska in županijska oblastva določijo, kdo naj dela, kako in kdaj.

Nemške reparacije.

Beograd, 6. marca. (Z) Danes popoldne se je sestal ožji odbor ministrov, ki je razpravljalo o besedilu sporazuma med našo delegacijo in dr. Kunzejem o vprašanju nemških reparacij. Te seje so se udeležili tudi ministri dr. Ninčić, dr. Kojić, dr. Perić in predsednik naše delegacije dr. Otokar Rybář. Ugotovilo se je, da je sporazum popolnoma dosežen. Izvršena je bila »edakcija sporazuma v francoskem jeziku in je bil dr. Rybář pooblaščen, da v ime naše države z dr. Kunzejem kot predstavnikom nemške vlade podpiše sporazum o nabavkah na račun reparacij. Ob 1.30 popoldne sta dr. Rybář in dr. Kunze podpisala sporazum, ki je bil takoj protokoliran v protokolu ministra za zunanje posle.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 6. marca. Napoved za 7. marca. Večinoma oblačno, rahle padavine niso izključene. nekoliko hladneje.

Prevzem reškega basena.

Reka, 6. marca. (Z) Italijansko-jugoslovenska mešana komisija je zaključila prvi dan svojega dela z izročitvijo reškega basena Thacon di Revel, ki je dan v najem kraljevini Srbiji, Hrvatov in Slovencev in sedaj izročen našim oblastvom. Na zaključni seji je predsednik italijanske delegacije Quarrieri pozdravil generala Milica, ki mu je odgovoril na pozdrav z željo, da ta komisija v drugi periodi svojega dela srečno reši vsa vprašanja, ki jih ima urediti. Italijanska delegacija še danes odpotuje v Rim, dočim so nekateri naši člani delegacije odpotovali v Beograd. Mešana komisija se bo ponovno sestala na Reki, da uredi modalitete carinske in finančne službe v basenu, ki je pripadel nam v uporabo. Od danes naprej je lahko vozijo v ta basen ladje. Komisija mora urediti tudi modalitete o obmejnih coni.

SESTAVA BELGIJSKE VLADE.

Pariz, 6. marca. (K) Kakor poročča »Matin«, bo Theunisov kabinet najbrž sestavljen sledeče: Predsedstvo in finance Theunis, zunanje zadeve Hyman, narodno obrambo Longueville, železnice Pouillet, gospodarstvo Vandeviere, znanost in umetnost dr. Nols, pravosodje Masson, poljedelstvo Ru-zette.

VOJAŠKA KONTROLA NAD NEM. CIJO.

Pariz, 6. marca. (Wolff.) Konferenca veleposlanikov je sklenila, da drži noto o vojaški kontroli tajno, dokler ne bo izročena nemški vladi.

Tri etape do rešitve.

(Od našega stalnega pariškega

ap. Pariz, 4. marca.

Na predvečer velikih odločitev, ki jih pričakujejo narodi s pritenjenim dihom, je izmenjava pism med Macdonaldom in Poincarejem takorekoč potegnila črto pod računom in postavila bilanco preteklosti. Še enkrat so se z vso ostrnostjo formulirala vprašanja, ki vsebujejo usodo Evrope. Nobena nejasnost v kateremkoli oziru ni ostala. Ako bi prišlo iz tega kaosa do naše nesreče — ta pesimizem pa je baš v tem trenutku popolnoma neupravičen — se ne bo mogel nihče izgovarjati, da ni videl poti do miru. Postalo je jasno in vrata so odprta na stečaj. Dolžnost narodov je, da storijo odločilni korak in da prelomijo s preteklostjo, ki je bila v marsičem samo posledica opravičljivega neznanja.

Macdonaldovo pismo je del duha velikega državnika. Pismo je preprosto in vplivno, ker ga je napisal politik in diplomat s toplim srcem. Rešitev velikih vprašanj, katerih uganika je tlačila povojno Evropo, je naznačena v treh velikih etapah: 1. angleško - francoska antanta; 2. evropski kongres in 3. apel na Ameriko. Glede obče konceptije se more primerjati samo z mogočnim načrtom, ki ga je sporočil svetu predsednik Wilson ob priliki svojega prvega potovanja v Evropo.

Brez tesnega sodelovanja med Francijo in Anglijo je nemogoč vsak evropski mir. To je izrazil tudi G. Stresemann v svojem zadnjem, zelo posrečenem govoru v parlamentu, ko je odločno izjavil, da ni mogoče misliti na poseben francosko-nemški sporazum, o katerem sanjajo mnogi tu in tam. Da se je evropsko obzorje v zadnjih mesecih in tednih razjasnilo in da se je olajšalo ozračje, je to predvsem zasluga zblizanja med angleškim in francoskim stališčem. Razgovor med obema vladanica se ni spremenil samo v obliki, temveč tudi v vsebini. Za sedanje duševno razpoloženje na Quai d'Orsayu in značilna sledeča epizoda, ki nam jo je pravil neki član komisije. Ob priliki odbora se je medzavezniški izvedenec je izjavil Poincare dodesedno, da bo Francija zapustila Poruhrije še isti dan, ko bo dobila garancije za nemška plačila. General Daves je vprašal: mednarodne garancije? In Poincare je odgovoril: medzavezniške ali kakršnekoli. Na to je pristavil Dawes, predsednik prvega odbora: v štirinajstih dneh vam jih bomo mogli predložiti.

Kadar se bo pisala zgodovina angleško - francoskih odnosov po vojni, bo velikega interesa proučevanje vloge, ki jo igra danes Belgija kot mednarodni zvezni del. Tako se more n. pr. sedanja vladna kriza v Bruslju posmatrati z zelo različnih stališč. Lahko se smatra, da so jo povzročili v prvi vrsti jezikovni in notranjepolitični razlogi. Spreten opazovalec, predvsem poznavalec belgijske narodne duše, bo osredotočil vse te poedine motive v ugotovitvi, da je padec Theunissove vlade potrebna posledica delavske vlade v

Angliji. Belgija ni samo med dvema kulturama, ampak tudi med dvema življenjskima pojmovanjema: med čisto gospodarskim in čisto političnim. Gospod Theunis je imel v svojem kabinetu celo vrsto izvrstnih politikov stare šole, ki so se trudili po svojih najboljših močeh, da spravijo v sklad svoje prepričanje z zahtevami sedanjosti. Ne more se reči, da so doživeli popoln neuspeh. Evropa je bila v zadnjih letih mnogo bližja kaosu, kakor pa se navadno misli. Da ni prišlo do poloma, je na vsak način velika zasluga onih državnikov, ki so javno delovali za sporazum, dasiravno le z nezadostnimi sredstvi in po zastareli metodi.

Theunissovi vladi je pripadla misla vsvariti prehod med preteklostjo in bodočnostjo. Po doseganju tega namena je morala neizbežno pasti. S tem je zaključena ena doba povojne zgodovine. Pričenja se čas žetve in ž njó čas težkega pozitivnega dela, ki zahteva ravno v Belgiji kot v posredovalni državi nove moč.

Druge faze evropske obnove, evropskega kongresa, g. Macdonald do sedaj še ni označil z določeno obliko. Naznačen so samo problemi z opazko, da so zreli za rešitev. V smislu angleškega ministrskega predsednika bo treba tri kompleksna vprašanja reparacij, medzavezniških dolgov in varstva pred novo svetovno vojno stopiti z idejo razširjenega Društva narodov in na ta način vsvariti resnično uspešno ustanovo, v katero bodo imeli enako zaupanje in korist vsi narodi. G. Stresemann je poudaril, da do sedaj še nobena vellesila ni povabila Nemčije k vstopu v Društvo narodov. Pri tem se je pač zavedal (in to je tudi smisel njegovega govora), da v tem trenutku še nismo tako daleč, da bo mogla še tako nepopolna ustanova, kakor je danes Društvo narodov, razsojati o usodi evropskih narodov. Eno je gotovo: ako pride Nemčija v Društvo narodov, potem morajo obstojati tudi garancije, da se reparacije, medzavezniški dolgi in evropska varnost ne bodo sabotirali od nobene strani. Ako bi se namreč v okoliščini Društva narodov pojavili spori, podobni onim, ki so povzročili zasedbo Poruhrije, bi to pomenilo konec Društva narodov in splah Evrope.

Konec Evrope že iz tega razloga, ker bi v tem slučaju Zedinjene države popolnoma zapustile Evropo. Kdor pozna razpoloženje onostran oceana, ta ve, kako malo časa hočejo še tam pustiti Evropi. Prihod ameriških izvedencev naj bi bil zadnji poskus. Ako se ponesreči, potem sploh ni mogoče premeriti nesreče. Saj je že splošno znano, da Evropa ne more več okrevati brez ameriške pomoči. Zadnji meseci minulega leta so v Nemčiji z vso jasnostjo dokazali, da je valutni kaos istoveten s političnim. V tem trenutku je brez izjeme vse v igri. Letošnja pomlad bo prinesla evropskim narodom ali mir, ali pa najstrašnejšo nesrečo, kar jih pozna zgodovina.

„Sofija priznava.“

Pod tem naslovom prinaša glasilo češkoslovaške republikanske stranke »Venkov« od 5. t. m. uvodnik, v katerem razkriva dvojno in zahrbtno igro današnje bolgarske vlade g. Cankova, ki je bila od prvega dne svojega nastopa igračka v rokah Todora Aleksandrova in njegovih izvrstno organiziranih in prav tako oboroženih macedonskih emigrantov, s katerih pomočjo je prišla na površje.

Kljub vsemu miroljubnemu zagotavljanju bolgarskega premijera je ostala bojazen, da spomladi zaplami na mejah

Južne Srbije požar novega zavistnega bratormornega boja, ki bo do konca uničil veliko delo miru in zblizanja, započeto od Stamboljskega. Revolujske organizacije makedonstvujuših, razpuščene svoj čas od zemljedejske vlade, začenejo zopet svobodno delovanje. Vlada, ki jim mora biti hvaležna za svojo moč, je prisiljena, da jih ne ovira, in mogočno oporo imajo v vrhovnem poveljniku bolgarskih vojnih sil, generalu Lazarovu. Južna Srbija s strahom pričakuje prihodnjih dni. Beograd govori v najmirnejšem tonu in kaže zopet

preudarnost, ki ga je vodila za časa bolgarskega preobrata.

Zamejna propaganda Todora Aleksandrova stopnjuje jeseni začeto delovanje. Preko senzacij lažnega pariškega »Journala« je našla pot v londonski »Times«. V »Manchester Guardian« ji posoja svoje pero Buxton, v »Mercure de France« skuša Nemanov narediti iz Južne Srbije predmet spora in diskusije v evropskem tisku. »Near East«, v katerem razlaga tudi Radić svoj iredentični credo, postaja orodje politike makedonstvujuših; Kenneth Sedward podpira v njem Todora Aleksandrova prav tako kot Italijan Corini v turinski »L'humanité«. Tudi do Prage je že prodrla makedonska propaganda s češko brošuro, tiskano v sofijski dvorni tiskarni, ki naj pridobi z zlorabo avtoritete imena češkega učenjaka Niederla, med češkoslovaškim narodom simpatije za gibanje, namenjeno proti edinstvu zavezniške države. Seveda ne manjka, že od nekdaj po svoji protisrbski tradiciji znanega Dunaja, kjer se izdajajo »Les Nouvelles macedoines« Aleksandrova.

Vest poslanika SHS v Parizu, Spalajkovića, da pripravlja Aleksandrov v pomladanskih mesecih napad na Južno Srbijo, je toliko vznemirila evropsko javnost, da se je sofijska vlada čutila

naenkrat razkrinkano v svoji dvoletni igri. Po pretresu njene nevarnosti in izmeri sil na obeh straneh se odloči proti makedonstvujušim. Sofijski telegrami poročajo o aretacijah nekaj stotin makedoncev v Sofiji in mestih ob jugoslovanski meji. Zaprti so Krsto Stančev, glavni urednik »Nezavisnosti«, Zankov, bivši podžupan sofijski in drugi. Režim Cankova priznava vse to, kar je do sedaj trdovratno tajil, in današnjo akcijo podvzema v lastno zaščito. Morebiti prihaja še o pravem času, da ustavi, ako bo imel v resnici dosti sile, grozečo nevarnost. Ostane pa še vedno upravičen dvom v odkritosrčnost sofijske geste, ki bi se končno mogla izkazati samo kot okretna politična poteza. Je to mogoče navidez ostra sodba, ali po tolikih razočaranjih gotovo opravičena.

K tej ostri obsodbi bolgarske režima bi dostavili še sledeče: Aretacija makedonstvujuših se je izvršila po povelju Aleksandrova, ker so bili aretirani samo tisti, ki so njemu nasprotni. Gesta vlade g. Cankova ni torej znak odkritosrčnosti, temveč nasprotno nov dokaz, da je popolnoma v službi makedonskih banditov.

Dobro bi bilo, da bi si tudi naši simpatizerji za makedonskimi banditi prečitali sodbo »Venkov«, glasila ministrskega predsednika Švehle.

Francoske reparacije in Italija.

Vsi listi komentirajo izmenjavo pism med Londonom in Parizom. Nekateri vidijo v tej diplomatski metodi jamstvo za boljšo bodočnost evropskega kontinenta, ki je postal le prepogosto žrtev tajnih spletkaril. Drugi so zopet mnenja, da je Poincare ohranil način izražanja v diplomatskih notah in da ni ta najnovejši dogodek mnogo pripomogel k razjasnitvi in skorajšnji rešitvi perečih evropskih problemov. Dokazal pa je eno, da je med angleškim in francoskim stališčem velik prepad, ki ga ne bo mogoče premostiti preko noči.

Francija trdovratno zahteva vojno odškodnino, ker je od nje odvisna njena moč in gospodarski razvoj. Angleži pa skušajo priti do svojih tržišč, ker vidijo, da njihova trgovina in industrija peša. Oba imata torej interes na Nemčiji. Lahko sicer rečemo, da se obe stališči križata. Kajti tako v interesu Francije kot upnice in v interesu angleških industrijcev je, da se Nemčija gospodarsko opomore. Toda za Francoze pride v poštev važen politični moment: njena varnost pred nemškimi maščevalnim napadom. Kakšne želje goje Nemci, nam ni treba povdarjati, ako pomislimo na »žlave raznih prih« in obtožencev v Hitlerjevem procesu. Vprašanje je samo, dali more Franciji dati kdo drugi dovoljno jamstvo pred morebitnim napadom. Mnenja smo, da zaenkrat tako sile ni in da se bodo dale žele pacifistov uresničiti šele čez nekaj desetletij, ko bo tudi gospodarsko življenje narodov medsebojno spojeno in bodo ugašene osti sedanje dobe narodnostnih stremelji.

Danes pa vsaka država sumljivo gleda za svojimi koristmi, kar nam najboljše dokazuje tudi italijanska diplomacija, ki se ji je zdelo nesoglasje med Londonom in Parizom ugoden trenutek za doseganje njenih ciljev v sredozemski politiki. Nesoglasje med Londonom in Parizom je skušal Mussolini porabiti, da bi pritegnil k italijansko-spanski zvezi še Francijo. Angleška sredozemska pomorska politika Italiji ne prilja, ker vidi, da ogroža njene interese na vzhodu, ki je po Mussolinijevem mnenju edino torišče za italijansko ekspanzijo. Predlagal je torej Franciji sledeče: 1. Francija naj stopi kot tretja država v italijansko-spansko pomorsko antanto; 2. Francija naj bi dobavljala italijanski jekleni industriji čim več rude, da se tako stopnjuje produktivita Italije na milijon ton; 3. Italija se zaveže, da bo podpirala francosko stališče pri reparacijskih pogajanjih. To ponudbo je Francija odklonila in njeni zastopniki so izjavili, da ima tudi njihova država interes na vzhodu. Mussolini je torej mnenja, da stoji reparacijske vprašanje za Francijo slabo in ponudil ji je svojo pomoč. Misli, da se bodo Francozi pod pritiskom razmer udali in mu pripomogli do ciljev, ki lebdijo pred očmi italijanske diplomacije. Toda Francozi so preveč previdni, da bi temu na luhovo pretrgali vezi z Londonom, ki znači za ne faktor, s katerim morajo resno računati. Poleg tega bi Francozi s tem zmanjšali svoj vpliv tudi na Malo antanto in osebno našo državo, za katero pomenja italijanska nadoblast v Sredozemskem morju veliko nesrečo.

Komisija za umstveno sodelovanje v Društvu narodov.

Ta komisija je tekom januarja letošnjega leta zelo uspešno delovala. Ustanovil se je Mednarodni urad za vseučiliške poizvedbe (Office international de renseignements universitaires). Razen tega so se sili v Ženevi izvedenci, ki so nadaljevali anketo o položaju življenja intelektualcev v raznih deželah. Komisija je izdala tudi dva oklica, enega z namenom, da se ustanovijo narodne komisije za umstveno sodelovanje, drugega, da se olajša upostavitve slovestnih in znanstvenih zbirki, ki so bile uničene na Japonskem.

Mednarodni urad za vseučiliške poizvedbe je izdelal svoj delovni program za tekoče leto, določil način veze Mednarodnega urada z narodnimi uradi in napravil načrt za trimesestrski »Bulletin« za vseučiliška poročila.

Glavni namen Mednarodnega urada je, zbirati in izkoriščevati iz smeri svojih sredstev poročila vseh vrst o mednarodnih oblikah vseučiliškega življenja in o organizaciji in delovanju visokih šol v raznih deželah.

Za vsa vprašanja, ki se tičejo vsakega naroda posebej, bo deloval Mednarodni urad s posredovanjem narodnih uradov. Če pa teh ni, pa ali narodnih komisij za umstveno sodelovanje ali pa katere druge kvalificirane institucije ali osebnosti. Na drugi strani pa bo v neprestani zvezi z Mednarodnim dijaškim združenjem, predvsem z Osrednjim uradom mednarodne dijaške konfederacije.

Trimestrski uradov »Bulletin« bo dajal vsa poljsnija, ki jih bo mogoče zbrati o univerzitetnih vprašanjih. Ki jih proučava komisija za umstveno sodelovanje, predvsem o izmenjavi profesorjev, izmenjavi dijakov, enaki vrednosti študij in diplomov, o počitniških kurzih, o mednarodnih študentskih, o pomoči dijakom iz dežel s slabo valuto itd.

Anketa o položaju umstvenega življenja se je vedla s pomočjo vprašalnih pol, ki so jih razposlali vladam, univerzam, akademijam, druženjem umstvenih delavcev itd. Tako se je zbralo precejšnje število podatkov o slabem položaju, v katerem se sedaj nahaja umstveno življenje in zanimivih predlogov, kako bi se dalo temu odpraviti. Del teh dokumentov se je uporabil za izdajo nekaterih brošur. Prva praktična posledica te ankete bo upostavitve narodnih komisij za umstveno sodelovanje v Srednji Evropi.

Predsednik mednarodne komisije za umstveno sodelovanje, g. Bergson, je izdal oklic »na vso one, ki se zanimajo za težko krizo, v katerem se nahaja umstveno življenje celega sveta« v prilogi narodnim komisijam za umstveno sodelovanje. Sedemnajst takih narodnih komisij je že ustanovljenih, tudi v naši kraljevini je že imamo. Delo teh narodnih komisij nam pram mednarodni komisiji je, obveščati slednjo o vseh važnih pojavih in ji pošiljati (kakor tudi drugim narodnim komisijam) najnujnejše prošnje umstvenih institucij in delavcev svoje države, predvsem kar se tiče njih in instrumentov za delo, olajšav pri potovanju in meduniverzitetnih izmenjav.

Denarna sredstva, ki so za to na razpolago, so pa zelo omejena. Zato je sklenila Mednarodna komisija, z dovoljenjem skupščine Društva narodov, da se izda oklica na javnost z namenom, da se dobi na ta način potrebne vsote za nakup knjig in instrumentov, za izdajanje znanstvenih del, za ustvarjanje potovalnih in študijskih stipendij.

Darovalci bodo lahko natanko določili, za kaj se naj uporabi njih dar in za katero deželo; njih imena bodo objavljena v listu »Bulletin de l'Office international de renseignements universitaires«.

Razen tega je komisija za umstveno sodelovanje izdala oklice za zopetno upostavitve knjižnice vseučilišča v Tokiju, ki jo je uničil požar o priliki strašnega potresa in ki je bila največja študijska knjižnica na Japonskem. Če bi hoteli nadomestiti 750 tisoč knjig in zbirke časopisov, ki so bile uničene, bi bilo treba več kot 30 milijonov frankov.

Knjižna darila naj se pošiljajo na japonska poslanstva v posameznih državah.

B-k.

Iz Rusije.

Priznanje sovjetske Rusije. Oficijelno glasilo sovjetske Rusije »Pravda« nadaljuje svoje izpade proti češkoslovaški in Jugoslaviji, ker ne priznata sovjetske vlade. Zlasti strastni so njeni napadi na češkoslovaško. Poleg običajnega argumenta, da ne rabi Rusija češkoslovaške in Jugoslavije, temveč da je Rusija potrebna obema državam, je našla v zadnjem času »Pravda« nov argument. Pravi namreč, da sploh ne gre za priznanje Rusije de iure, ker je sedanja komunistična vlada samo naslednica carskih vlad. Kakor ni treba posebej priznavati Anglije, če je sledil Baldwinovemu kabinetu Macdonaldov, tako tudi ni treba priznati posebej Ljenske Rusije, ki je sledila Kerenskijevi. Druga pa da je stvar glede češkoslovaške. Ta je nastala vsled verjarske pogodbe, ki pa od Rusije še ni pripoznana. Zato da je za češkoslovaško nadvse važno, če prizna nova Rusija verjarsko pogodbo. Zato mora storiti prvi korak za priznanje vlada Masaryka in Beneša, ne pa sovjetska vlada. — Preveč kažejo sovjeti, da jih ne priznava, da bi jih njihovi argumenti uplivali.

Smrtne kazni so začele zopet delovati. V Sibiriji je bilo ustreljenih 9 članov takozvane šajke (tolpe) Solovieva, ki je tekom poldruga leta ubila 66 rdečih vojakov in komunistov. Kozak Soloviev sam je ubežal. — V procesu organizacij, ki so bile v zvezi s Petljuro, je bilo pet oseb obsojenih na smrt. Kazen je bila izvršena. — V Gruziji je bilo ustreljenih 8 ruskih in 5 gruzinskih pristaniških delavcev, ker so nasprotovali komunistični večini. Oficijelno se je proglasilo, da so bili špijoni.

Iz zapadne Sibirije prihajajo tatarske vesti o prehrani prebivalstva. Dnevno se ponavljajo slučajni gladne smrti. V bolnišnicah se izdaja samo polovica dnevne krušne porcije. V nikolajevskem ujezdu je v času od 10. do 17. februarja zaregistriranih 43 slučajev smrti od gladi. V vaseh s 300 do 400 prebivalci je samo po dvoje konj. Šole so zaprte, učitelji so odšli v mesta, kjer žive slabše ko pocestni berači.

Obilube Japoncem. Tokijski dopisnik »Tempsa« poroča, da je obljubil Karahan Japoncem dalekosežne koncesije, če priznajo sovjetsko Rusijo. Tako bo dobila Japonska 70 novih ribjih lovišč ob Sahalinu in 500.000 desetih gozda v eksploatacijo proti četrtinski ceni. Vse že preje od Japonce dozežene koncesije ostanejo še v naprej v veljavi. Japonci pa teh obljub ne morejo sprejeti, dokler se niso prepričali, da slone v resnici na realni podlagi. — Priznanje sovjetoj bo torej Rusijo presneto drago stalo.

Italijanska vlada je naročila svojo predstavništvo v Tiflisu, da izdaja zakavkaskim študentom, ki hočejo študirati na italijanskih univerzah brezplačne potne liste. Ti dijaki bodo tudi oproščeni od vseh taks na laških univerzah.

I. S. Machar.

Ob 60 letnici 29. februarja 1924.

Na Dunaju, 3. marca 1924.

Češki narod je vredno počastil svojega viteza, odličnega sina J. S. Machara ob njegovi 60. letnici. Hvaležna domovina mu je »nasula« že v življenju cvetice, pozvala ga na častno mesto generalnega nadzornika češkoslovaške vojske — Nežni pesnik, iznajdljivi folijonist, filozofski romanopisec Machar — opasan z »bridkim mečem« in v generalski uniformi ali si je mogel kdaj misliti, da doživi domovina nekdanje ne le konzula, marveč poslanika in generalnega konzula na Dunaju? Že pred 25. leti je napisal srčkan fejtonek »Prvi češki konzul na Dunaju«, ki je posredoval pri avstrijskem birokratu za svobododomiselnega šestolice Domoečka. Takratni »češki konzul« na D. je bil nekak »Mildehen fri altes«, vsakomir na uslugi, kdorkoli je bil potreboval, samo da je bil Čeh. — In po 25. letih ima ta v sloveči palači vojvod Cumberlandskih svoj sedež resnični generalni konzul, tisti sanjavi »prvi konzul« Machar pa je generalni inspektor češkoslovaške armade!

Pisatelj in pesnik Macharia poznamo nekoliko tudi Slovenci, v glavnem po prevodu njegovega romana »Rim«, ki je zbudil precej prahu tudi pri nas. Oceno pisatelja in pesnika prepuščam peresu slovenskega književnika. Jaz na naj na kratko opišem

njegovo 29 letno bivanje in delovanje na Dunaju.

Pesnik Vrchlický je prvi spoznal pesniško dušo Macharjevo. Priporočil ga je slovečemu dunajskemu profesorju Albertu, ki mu je preskrbel službo v Bodenkreiditanstu (Teinfaltstrasse), na levo od dvornega gledališča; vstopil je 1. decembra 1899 in služil tu do maja 1918. — Prišel je na Dunaj kot neznan mladenič, le prof. Albert je vedel, kakšen pesnik, kak silen duh je v tem mladem človeku! Plaše je imel izpočetka celih — 36 gold. 24 kr. na mesec, in na ta dohodek se je celo oženil. Z ženo sta živel v siromaštvu; pozimi ni bilo ognja ali drv za peč. Da mu ni prof. Albert diskretno dokladal še 30 gld., bi bilo še veliko huje. — Dunaj se mu je bil od začetka pristidil, fizično in duševno; vse mu je bilo tu tuje in odporno. In s tem nemško-habsburškim Dunajem je Machar obračunal s knjižnico »Tristum Vindobonae«, ki je mogočen odjek odpora proti tujim »cesarskim rezidencij«, ki pije krv podložnih narodov. — Pisal je v banki, pisal doma pozno v noč in pošiljal v Prago: »Casus«, »Svetozor« in »Lumir«, kar so posebno radi čitali dunajski Čehi, med njimi pokojni Elm (dunajski urednik »Národních Listů« pred Penitzkom, pozneje »mádočeški drž. poslanec«), dr. Karásek (znani filolog, znan tudi v Jugoslaviji) in prof. Albert. Pri tem poslednjem je rad in veliko občeval, tu se je seznanil z dr. Riegrom in raznimi poslanci in politiki, češki in nemškimi, ki so ga redno informirali tudi o vsem zakulisnem ozadju, kar je dajalo smov njegovim vedno izbornim fejtonom.

Po državnozbornskih volitvah 1. 1891 je prišlo na Dunaj mnogo novih, živahnih, radikalnih mož, med njimi dr. Masaryk, in Machar je postal z njimi vred prerorjen, osvežen za novo dobo. V tej dobi se je pojavilo na D. novo »Društvo avstrijskih narodnosti« s predsednikom Elmom. Na dan 12. novembra je društvo priredilo častni večer poslancu Englu. Machar je napisal prosvol, v kateri je izlil vse, kar je pričakoval od Mladočehov, kakor je pozneje v »Božjih bojovnicah« zapel drugačno pesem, kako so ga — varali.

Ob mednarodni razstavi 1. 1892 so prišli Čehi prvič s Smetanovo »Prodano nevesto« na Dunaj in slavili velik triumf. To je bila deloma Macharjeva zasluga, kar mu je delalo neizmerno radost. Odzval se je vabilu »Akademskega društva« in predaval o Vrchlickém; deklaroval je tudi nekoliko njegovih pesmi. — Letu 1893 je Machar organizoval veliko stoletno proslavo Jana Kollara v — Ronachru. Govoril je Masaryk, a Andříček (tadaj že na višini s'ave) je sviral na gosli, a Sklenářova — Malá je odševljeno deklarovala Macharov prosvol.

Letu 1894 je »Slovaška beseda« (ki je se danes elna društvo slovaškega manjšine) priredila počastni večer slovečemu Henriku Ibsnu; govornik je Machar. — Zadnjega februarja istega leta pa je bil tu prirejen prvi jubilejni večer Macharov. V proslavo njegove 30. letnice. Govorniki so slavili pesnika in pisatelja, M. in deklarovanje so bile razne njegove pesmi. — Machar se je ginjen zahvalil in dejal: »Doživel sem dosti let nepozabne dneve. Prvi, ko je iz-

šla v »Svetozoru« moja pesem, drugi, ko je izšel moj »Confiteor«. In tretji, ko družba dunajskih Čehov priznava moje delo.« Na to je v Karakovem »Sborniku« preobličil pesnivet »Opušteni větve«, o jablani, presajeni z rodnege vrta na tuje polje: simbol češkega življenja.

Letu 1895 so izšle na D. »České Noviny«; na Masarykovo priporočilo je bil med odličnimi sotrudniki tudi Machar. Njegov prvi članek o novem dnevniku je bil: »Exkurs politická« o odstopujočem Plenerju. Podpisal se je — by—.

Ko je šlo za imenovanje dr. Masaryka rednim profesorjem in je bil pod nadškofom Schönbornom organizovan odpor, je bil Machar tisti, ki se je častno oddolžil svojemu protektorju. Sestavil je spomenico na naučnega ministra barona Gantscha in — Masaryk je bil imenovan.

Machar je pridno dalje dela v banki, pesni in pisal jako plodovito. Vrhu tega je povsod pomagal pri manjšinskem delu češkem, posebno med lelavskimi sloji. S. Stejskalom je pomagal ustanoviti »Društvo za širjenje ljudske prosvete na Dunaju« (1. 1896) v 4. letih so imeli že 37 ljudskih knjižnic s 6000 knjigami; Machar je bil ves čas podpredsednik.

Ali tudi Machar ni ušel zlobnim jezikom, ki jih narekuje — zavist, ta stara bolezzen — tudi našega naroda. Cimrertov »Věstník« je pisal, da je Machar zato ustanovil to društvo, da bi v knjižnice natlačil svoje knjige, a mladočeški poslanec Kurz je nekoč rohnel v klubu, da ne da »zlatajka« (goldnaria), dokler bo Machar podpredsednik. To je Macharia tako užalilo, da je res

odstopil, ali društvo ga je izvolilo častnim članom. Na to je prišel odgovor mestnega zastopa v Časlavi, naj društvo črta mesto Č. iz seznama podpornikov, ker je M. postal njega častni član. — Macharju je na take skušnje prešla volja do narodnega dela in dolgo je počival v brezdrevju. — Šele 1. 1905, po znani dunajski afari Dostala-Lutinoва je M. zopet govoril na shodu »Akademičeske spolke«, a tri leta pozneje v društvu »Maj«.

Njegovo potovanje v Rim (glej njegov »Rim«) ga je na novo oživilo in vrsta predavanj o njegovih nazorih na antiko je vrnila M. zopet češkemu ljudstvu. Postal je bolevalnik modernega svobodomiselstva, ki mu je pridobil novih sovražnikov, a tudi prijateljev. To se je videlo posebno tedaj, ko je ležal na smrt bolan v tuk. Rudolfinerhausu. Ozdravil je in narod se je veselil.

Prišla je svetovna vojna. Sporazumno z Masarykom je organizoval na D. informacno službo za praško Maffio; imenitno mu je pomagal sluga Kovanda v notranjem ministrstvu — in po vseh centralah je imel vrle pomočnike. Ali zavohali so nekaj in ga vtaknili v garnizijske zapore. Dokazati mu nič niso mogli in so ga končno izpustili.

To vse je M. pobudilo, da zapusti Dunaj, kar je tudi storil v poletju 1. 1918. Ali poprej še (25. jan.) je spočil misel najidealnejšega društva »České srdce«, kateremu je poklonil svoje knjige. V nekoliko dneh so izšli 10.000 K, takrat še lepa vsota. Nato je odšel — in zdaj ga ima svobodna domovina na čelu svoje narodne armade.

A. Q.

Nova nemška marka.

Ko so številke nemške valute rastle v milijarde in bilijone, ko je na primer ena žemlja veljala dve sto milijard mark — in je vse mislilo, da je to konec koncev, se je zgodil čudež. Volja nekaterih mož in občudovanja vredna disciplina čelga naroda je povzročila nedavno in zaenkrat trajno spremembo. Tehnično in psihološko je ta čarovnja najbolj čuden poskus prečudnih časov, v katerih živimo.

Celo zadevo so Nemci naravnost imenitno povedli. Najprej je bilo treba zagrabiti ugoden trenutek. Inflacija je v Nemčiji tako narasla, da je vsakdo moral v navadnem življenju računati s stoščišči bilijonov in milijard in ta denarni nered je povzročil splošno nervoznost, prenapetost in utrujenost. To razpoloženje so voditelji Nemčije ugodno izrabili za popolno zopetno uspostavitev položaja. Potem so se odločili, da bodo mednarodne zadeve urejali samo potom tujih deviz, katerih si je bila Nemčija med tem časom zadostno preskrbela, pridojajoč cele tone barvanih lističev proti dolarjem in angleškim funtom. Slednji pa so stali v prometu nov denar, ki je bil strogo določen samo za notranji obseg in omejen v izdaji. Bil je pa zaimčen s teoretičnim davkom na nepremičnine. To je nova nemška marka imenovana Rentenmark. V resnici je ta marka samo teoretično zagotovljena in njima sploh nobene realne podlage. Drži jo pa čudovita nemška disciplina in zaupanje. Priznati moramo, da pomeni Rentenmark kristalizirano zaupanje. Zgodilo se je naravnost čudež, kar priznavajo tudi Francozi. Naj izvedenci rečejo, kar hočejo, toda v zadnjih desetih letih, prevladujoče psihološki momenti. In kar po nekem namenu so začeli Nemci nazivati to novo marko Goldmark, ali skratka marko, »našo staro dobro marko«, katere je bilo včasih treba dvesto komadov, da se kupi funt N. Britanskega Velikanstva. Danes zadostuje za to samo sedemdeset lepih, sveže tiskanih papirkov. Nemci se drže točno povelja, da ta novi denar velja samo v notranjosti države. V inozemstvu kupujejo vse v frankih, dolarjih in funtih. Nova marka si ne upa preko državne meje.

Politične vesti.

Kaj hoče Radić? »Samouprava« pijejo. Povdarjamo, da nihče ne veruje v stvarno politično izpremembo Radića in njegove skupine. Iz vseh dosedanjih pogajanj za blok je razvidno, česar tudi nihče ne oporeka, da bi postal Radić samo delegacija svojih poslancev v Beograd s gotovim namenom, in ne da bi prišla vsa njegova skupina v narodno skupščino in se lotila parlamentarnega dela. Radić hoče nove volitve, česar ne prikriva in vedno govori le o volilni vladi, ki naj bi se ustvarila po radcu Pašićevih. To dela Radić z očitnim ignoriranjem krone, med katere ustavnimi prerogativi je tudi pravica razpusta narodne skupščine. Zakaj želi g. Radić volitve? Prvič zato, da bi prevzela svoje trdnje in razočarane kmete. Stagnacija ubija vsak pokret in zato želi Radić volilno borbo. Želi jo zato, ker se mu zdi, da ima v rokah nekaj dobrih gesel. Pozneje, ko bi se videlo, da je Italija zares korektna napram nam, da se angleška delavska vlada ne smešavati v naše notranje zadeve, da morajo Bolgarska mirovati, da raste vrednost našega dinarja, in da se kmet ne upira »parcelaciji«, ker niti ne ve, kaj je to — božneje bi bilo z volitvami težje in uspeh bi bil manj govor. Poleg tega se v Zagrebu trdi, da namerava Radić pri teh volitvah iti proti Korošcu in Spahli.

Nevrni Tomaž. Z ozirom na zadnje aretacije v Bolgarski izjavlja »Vreme« sledeče: Odrto in jasno pravimo, da aretacije v Cusendulu in drugje niso napravile na nas nobenega vtisa, kakor morda mislijo v Sofiji. Praveč dobro smo obveščeni o vsem, kar se dogaja v Bolgarski. Do teh aretacij, ki naj bi preprečile evropsko javnost o dobrih namelih bolgarske vlade, je prišlo vsled zahteve angleškega poslanika v Sofiji, ki jo je sporočil bolgarski vladi pred tremi dnevi. Aretacija Georgija Zankova, predsednika Hlindenske organizacije, potrjuje naše nezaupanje. Znano nam je, da se je v komitiskih organizacijah zadnje čase vodila borba glede taktike za osvoboditev Makedonije. Ako se ne varamo, je ravno Zankov predstavnik legalne struje, t. j. onega krila makedonske organizacije, ki hoče uresničiti svoj program potom legalne borbe v nasprotju s Todorom Aleksandrom, ki je za direktno in krvavo akcijo. Mnogo razlogov imamo, da vidimo v aretaciji Zankova zmago one struje, ki je najbolj nevarna in ki hoče za vsako ceno privedi Bolgarsko v avanturo. Imamo pa še druge razloge, da ne verujemo v iskrenost bolgarske vlade. Todor Aleksandrov bi bil moral pred štirimi dnevi oditi iz Cusendula na tisoče ozemlje in osebno prevzeti organizacijo akcije. Po njegovem odhodu naj bi bolgarska vlada izvršila aretacije in pregledala nezaheljene elemente, ki bi prišli oboroženi na naše ozemlje. Tako bi bolgarska vlada s svojim odvratom od sebe odgovornost, istočasno pa bi dosegla svoj namen s preganjanjem komitiskih elementov na naše ozemlje. Mi ne moremo niti pidi bolgarske zemlje. Mi ne moremo mir in delo, ki nam ga ovira Canova vlada. Dokler je odvisen naš mir od banditov Todorove baže, ne moremo verovati Bolgarski.

Likvidacijska pogajanja med Avstrijo in Madžarsko. Madžarski ministri svet je dal ogrskemu delegatu za likvidacijska pogajanja, ki se bodo vršila ta mesec na Dunaju, potrebna navodila in pooblastila pisma. Z grofom Szterenyim bodo odpravili na Dunaj tudi zastopniki zainteresiranih ministrstev.

Volilna prognoza v Italiji. V političnih krogih razpravljajo o sestavi prihodnje skupščine. Za najpravišnjejo smatramo sledečo rešitev 275 fašistov, 20 zastopnikov zvezne vojske, 110 fašizma naklonjenih demokratov, 20 demokracijev, 30 popolnopravnih opozicijskih demokratov, 20 socializma demokratov, 12 maksimalistov, 16 tretjeinternacionalcev in komunistov, 6 republikancev, 3 Slovani in 2 Nemci.

Poljsko jamstvo za francosko posojilo. Vlada je predložila zakonski načrt, ki naj bi ji dal polno moč za zastavo državnih blagov Thoranske gozdne direktije kot jamstvo za posojilo 400 milijonov frankov.

Pogajanja med Nemčijo in Poljsko radi priznanja poljskega državljanstva. ki so se začela od 12. februarja do 2. marca, so bila za nekaj dni prekinjena. V ponedeljek so se v Parizu sestali odbor Društva narodov in razpravljali o položaju nemških naselelcev na Poljskem.

Dogodil se je torej slučaj, da ima ena država denar zase, ki se norčuje iz valute vseh drugih. Narodni ekonomski prejeti niti v teoriji ne bi dopustili in danes je pa to istina!

Da se utrudi politika »narodnega zaupanja«, je Nemčija ukrenila prav posebno stvari. Raje ni plačala gotovih uradnikov, kot bi nadaljevala s politiko inflacije in sam dan. Kar čez noč je bilo »likvidiranih« 3750 uradnikov in 2800 nastavljenecv v ministstvu za javna dela, 2500 in 1936 pri carnicah, 1450 in 7727 pri finančni, in tako naprej. Pri železnicah, da omenimo večje številko, nad 60.000 uradnikov in okoli 150 tisoč delavcev.

Nemčija pa razen tega organizira izsejevanje v posameznih stopnjah. Brezposelnost se čisto sistematično pošilja v latinsko Ameriko. »Clemenceau je imel prav«, ko je dejal, da je 20 milijonov Nemcev preveč, je pisal pred kratkim oficijozni nemški list. Teh 20 milijonov Nemcev, ki obtežujejo nemške finance, je začela vlada počasi raztreševati po širnem svetu, da ga kolonizirajo.

Kdor potuje danes po Nemčiji, opazi dvojce: prvič, da je življenje zelo drago, drugič pa, da Nemci še bolj energično in sistematično delajo in proizvajajo kot prej in da so si nakopičili ravno v zadnjih dveh letih ogromna bogastva. Mera za to je številno avtomobilov in to se je v teku zadnjega leta podvojilo. Imajo jih danes že nad 150 tisoč.

En cel socialni razred je pa umrl, namreč upokojeni uradniki in mali rentijerji. Najprvo so začeli prodajati dragulje in pohištvo, potem so pa šli v hiralnice — umreti lakote. Najenergičnejši so izvršili samomor. Ludstvo se nad tem ni zgražalo. Življenje je bolj. Tem slabše za neizbežne žrtve! V Metzcheju se nahaja dovolj opravilch za to. Voditelji Reicha so se edino brigali za usodo intelektualcev. Profesorji in dijaki so pač preživeli težke dni, toda prišli so jim na pomoč.

Danes so vsi, duševni in ročni delavci, plačani v zlatih markah in življenje se prav lepo razvija.

Drobne vesti.

Na poljskih železnicah so bili zvišani železniški tarifi za osebni promet za 25%. Zvišani tarifi stopijo v veljavo že s 16. marcem.

Težave španske ofenzive v Maroku. Španska ofenziva v Maroku je naletela na velike težave. Tamošnja armada je zahtevala ojačenje treh brigad. Na parniku »Catalonia« je eksplodirala granata in ubila kapitana in dva mornarja, dva častnika in 8 mornarjev pa ranila.

Španski direktorji je sprejel demisijo predsednika najvišjega vojnega sveta, generala Aguilere. Odstopil je iz zdravstvenih razlogov.

Nizozemska je sklenila s Portugalsko provizorično trgovinsko pogodbo za dobo šestih mesecev.

Nesrečen dan za angleške zrakoplovce je bil pretečen ponedeljek. V hidroplanskem pristanišču sta trčila skupaj dva zrakoplova in padla na tla. Oba pilota sta bila na mestu mrtva. Istočasno se je v centrali londonske zrakoplovne obrambe ponesrečil neki zrakoplov, pri čemer sta bila ubita dva pilota, tretji pa nevarno poškodovan.

Političen dvoboj. Poslanec nemškega parlamenta dr. Krämer je zabrusil poslancu Graeffeju v obraz besedo »izdajalec«, nakar ga je slednji pozval na dvoboj na pištole do onemoglosti. Dr. Krämer pa se ne namerava dvobojevati in bo o tem poročal zbornici.

Uporniško gibanje v Mehiki se bliža svojemu koncu. Mesto Jalapa se je udalo četam generala Obregona brez vsakega upora. Uporniki, ki jim je zmanjkal vsak material, so naglo bežali.

Ravnatelj mednarod. delovnega urada Albert Thomas se je vrnil s svojega potovanja v Berlin, London in Varšavo v Ženevo. V dotičnih mestih se je dogovarjal z ministrstvi za delo, zastopniki delavcev in delodajalcev o ratifikaciji resolucij, ki jih je sprejela mednarodna delavska konferenca.

Iz Moskve poroča balistič. tisk, da je odstopil ravnatelj ruske državne banke Scheimann, ki je stopil lanske jeseni v stik s francoskimi finančnimi krogi.

Patriljarha Tihona je te dni zadela kap. Njegovo stanje ni nevarno.

Berlinski poslanik sovjetske Rusije je odpotoval v Moskvo. Njegovo potovanje spravljalo moskovska »izvestija« v zvezo z zrkškim priznanjem sovjetske Rusije.

Nemčija in Društvo narodov. »Temps« se peča z vstopom Nemčije v Društvo narodov in pravi, da bi bila vojna to storiť pod temi pogoji: jamstvo za sedež v svetu Društva narodov, zgraditi se mora brez vsake ponižujočih formalnosti, v Društvo se mora pripustiti tudi sovjetska Rusija.

Bilijoni in milijarde.

Se nikoli na svetu se niso rabile tako ogromne številke, da se označi valuta, svota bankovcev ali državni dolg itd., kot se rabijo sedaj v nekaterih evropskih deželah. Govorijo o milijardah, bilijonih, trilijonih in kvadrilijonih ni nič več nenavadno. Ogromne številke, katerih obseg je mogel poprej polniti le astronom, se sedaj rabijo v finančnih poročilih.

Ali te ogromne številke ne značijo povsod isto. Znano je, da smo v Evropi govorili o ameriških milijardah. Beseda milijarda pa ni v rabi v Ameriki. Čemur pravimo mi »milijarda« (t. j. tisoč milijonov), temu pravijo v Ameriki »bilijon«. Naš bilijon pa znači milijon milijonov. Mi smo ta način označevanja velikih števil povzeli od Nemcev. Pri Amerikancih in Francozih pa imajo te številke drug pomen.

Million pomenja povsod isto: tisočkrat tisoč. Razlika nastaja v večjih številkah. Pri Francozih in Amerikancih pomenja namreč bilijon (oziroma francoski »milijard«): tisoč milijonov, itd. Pri Angležih, Nemcih in tako tudi pri nas pa znači bilijon: milijon milijonov; trilijon: milijon bilijonov; kvadrilijon: milijon trilijonov, itd. Skratka, razlika je v tem, da za razmerje med številkami »milijon, bilijon, trilijon, kvadrilijon, kvintilijon, itd.« velja pri Amerikancih in Francozih množilec 1000, pri Angležih in Nemcih pa množilec 1.000.000.

Številko s šestimi ničlami zovemo povsod milijon. Številko z devetimi ničlami zovemo v Ameriki biljon, na Francoskem milijardo ali biljon, na Angleškem tisoč milijonov, na Nemškem in pri nas milijardo. Številko z 12. ničlami zovemo v Ameriki in na Francoskem trilijon, na Angleškem, pri nas in na Nemškem bilijon. Številko s 15. ničlami zovemo v Ameriki in na Francoskem kvadrilijon, mi pa biljard. Kadar Nemci in Angleži rabijo besedo »trilijon« (številko s 18. ničlami) ista številka odovarja na Francoskem in v Ameriki »kvintilijon«.

Jean Bonot:

Da se omoži Odilija...

Gospa Lepreuxova se je vsa zmedena vrnila s trga. Bila je nagle jeze in vladala vso hišo, vsakdo v njej je pisal, kot je ona hotela, od deklet Evalije do starega očeta in mlade Odilije, dolge trske z zakrivilnim nosom, do poglavja hiše brezraznega in dobrodrušnega malega meščana.

Ko se je bila družina zbrala v jedilnici, je začela gospa Lepreuxova:

— Odilija, izredna prilika se ti nudi: zagrabilo jo kar za lase. Pustite mi, da vse ugrebimo, bodite poslušni in v treh mesecih, morda celo prej, bo naše dete imenitno preskrbljeno. Mladi mož, ki sem ga izbrala, je na vsak način imeniten; edini je, ki ga moremo pritegniti k svolemu ognjišču, ne da bi dal klepetalnice v obližju prilike, da nas vlečejo po zobeh.

— Kdo je ta izborna partija? je plaho vprašal soprog.

— Ali se nisi uganil?

— Priznati moram, da ne, moja draga.

— Pri tebi se prav ničemer ne čudim več!... Ali ne veš, Artur, da je stari doktor Legay zapustil svoje bolnike in bo skrbel od sedaj naprej samo še za svoje zaje in kokoši, in je prepustil svoje kliente mlademu pariskemu tovarišu, doktorju Oskarju Pépinotu.

— Gotovo da, draga moja...

— No torej, gospod Pépinot je prišel danes jutraj, kot sem zvedela na trgu. Ne izgubimo minute, začnimo takoj z ofenzivo in uspeh bo zagotovljen.

— Kaj pa pričakuješ od mene, Celestina?

— Zahtevam od tebe samo, da se vedeš korektno, da me nikoli ne oviraš, temveč mi vedno pomagaš. Mislim, da to ne presega tvojih moči? Ti pa, Odilija, dete

Dnevne vesti.

Ljubljana, 6. marca 1924.

Tutankamon v Ljubljani.*

Tutankamon je bil moder vladar. Čeprav še ni razlikoval med delovnim in obdačenim ljudstvom in čeprav še slutil ni o katoliškem komunizmu, je vendar skrbno pazil na to, da prispevajo v njegovem kraljestvu vsi ljudski sloji sorazmerno svojim gmotnim zmožnostim k vzdrževanju državne uprave ter ni pobijal zasebne podjetnosti s konfiskacijami v prid na državni neinteresiiranih mas. Vsaj tako pravijo egiptologi (n. pr. G. Lumbroso: Recherches sur l' economie politique de l' Egypte).

Tutankamon je bil gentleman, po slovenski: mož poštenjak. Egiptologi so brali pravkar na njegovem sarkofagu, da je smatral ljubezen do bližnjega za najvišjo modrost tega sveta, kolektivno oduševstvo mu je bilo ravno tako zoprno kakor zasebno.

Tutankamon je bil gober gospodar. Egiptologi pripovedujejo, da je bila državna in mestna uprava v njegovih časih že sila zapletena stvar, da se je pa zahtevalo zaradi varčnosti tudi za podrejene uprave zelo večjo strokovnost.

Če bi Tutankamon danes oživel in bi ga nemila usoda zanesla v Ljubljano, bi v njej njegov napredni duh ne razumel mnogo abotnih stvari.

Ne razumel bi, kako more obrtnik, kateremu grozi radi navite mestne trošarine velika ujma, izbrati za svojega zaščitnika v mestnem zastopu njemu popolnoma indiferentno osebo, o kateri je slišal samo, da je katolik; kako more hišni posestnik, ki bi rad podaljšanje kanalizacije, poveriti uresnitve čit svoje želje neznanču zgolj radi tega, ker je izurjen v plesnivi radiologiji; kako more branjar, ki bo prispeval na nove investicije za šole, bolnišnice, klavnice itd., poveriti z rešitvijo čim ugodnejšega finančnega kritja agitatorja, o katerem vé samo to, da je komunist? Sploh, ne mogel bi si razjasniti, kako morejo v svojih osebnih zadevah tako oprezní občani voliti svoje zastopnike po vseh mogočih kriterijih, samo ne po vidiku gospodarsko - strokovne usposobljenosti.

Občudoval bi najbrž nebržnost volilcev, da se dajo terorizirati v vodstvu tako eminentno gospodarske enote, kakor je občina, od političnih organizacij, cilji katerih leže čisto izven mestnega gospodarstva, ter bi proglasil številčni propore vezane kandidatne liste ter ves volilno - premijski sistem za še zelo primitivna sredstva nastajajoče demokracije.

Če bi stopil Tutankamon še v mestno posvetovalnico, bi se čudil, kako se tu o dalekosežnih ukrepih debatira zgolj s telesnim naporom mesto z duševnim. Videč, kako vsak trenutek vstane po kakšen odbornik, zamrmra neko konfuznost, čemur sledi vsakokrat tleskanje z dlanmi, vstajanje, sedanje, mehanično vzdigovanje in spuščanje rok, prerivanja itd., dokler se cela ta družba vsled telesne izmučenosti ne razide, bi mislil, da je to vse skupaj najbrž le pustna zabava, nikdar pa samoupravna skupščina.

Tega in še marsičesa bi Tutankamon na ljubljanskem rotovžu ne razumel. Nehote bi začel primerjati ljubljansko samoupravo z razmerami v svojem kraljestvu pred tisočimi leti ter se zahvalil Velikemu Ammonu - Ra, da ga ni popeljal v tabor.

Na naš članek o komunalni politiki je odgovoril »Slovenec« s potvorbó našega članka in trditvijo, da je naš članek bil napisan tako reakcionarno, da bi spadal v Tutankamove čase. Kako ga je »Slovenec« polomil tudi s to trditvijo, naj pokaže današnji članek.

stavil v to zmešano dvajseto stoletje in še posebej ne v Ljubljano. V to Ljubljano, ki je postala preskrbovalnica la bilnih eksistenc, ki jo strahuje inkonipetence, ki jo razjeda razrečna zakonodaja, kjer se tako lahkomišelnó zadovoljuje še ne spočeti rodovi, kjer se iz javnih sredstev ustvarjajo neupravičeni dohodki mestu sovražnih slojev in kjer vlada diktatura.

Zgrajaje se nad takšnim mračnjaskim režimom, bi se Tutankamon zanimal še za mnenje v ostali Evropi ter bi našel, da ideje njegovega kraljestva vendar še niso čisto zamrle. Posebno bi se vzradoval nad stvarnimi besedami, ki so polnile letos posvetovanja strokovnjakov na 2. mednar. kongresu za upravne vede v Bruslju. Hvaležno bi stisnil roko gospodu Fayol-u, da mu je govoril tako iz srca in pravilno pokazal na pravzroke današnje komunalne mizerije.

Vzradočen, da je našel v dvajsetem stoletju vsaj začetke staroegiptske upravne sposobnosti, čeprav drugod ne go v Ljubljani, bi odhitel »častitljivi starina« Tutankamon urnih korakov mlamo Vodnika in tovarne v Kopitarjevi ulici v svojo egiptsko grobnico z namenom, da počaka zopet nekaj stoletij, dokler se nadaljni razvoj v Evropi ne približa še bolj staroegiptskemu vzorcu rgn.

— Ne samo »Slovenec«, tudi bledi general pri »Jutru« se dobro spozna na potvarjanje člankov. Kadar jim zmanjka sape za jasen odgovor v svojem članku o opozicijskem bloku s'no delali, da ta blok pozdravljamo, če je z njim dosežen preobrat Radića. Po silnem govorjenju demokratskih listov bi se to tudi moralo pričakovati. Danes pa je jasno, da niso popustili ne radičevci in ne pristaši SLS, temveč da so voljo za popuščan«, ki lo pa oba ota a zavezanka smatraja za slabost, pokazali edmo demokraci. Če temu ni tako, naj demokraci objavijo svoj odgovor z Radićem! S potvarjanjem člankov pa si bledi generali pri »Jutru« ne bodo pomagali!

— »Jutro« in Trboveljska premogokopna družba. Svočasno je poročalo »Jutro« v interesu komitente Slavske banke. Trbov. prem. družbe, da je obiskoval okrožno sodišče v Celju dr. Ivana Dimnika, odvnetika v Krškem radi š 104 s. k. z. na 1.000 Din globe ker je očital v neki pravdi proti Trbov. prem. družbi pristranost zvedenec Trbov. prem. družbe, g. inž. Travirki, v adnemu svetniku in profesorju na rudarski šoli v Celju K temu »Jutrove« poročilo moramo pripomniti, da je kr. stol sedmorice v Zagrebu to razsodbo okr. sodišča v Celju razveljavil.

— Jugoslovanska proslava rojstnega dne prezidenta Masaryka v Pragi. Kuratorji »Jugoslovanskega kolegija« je priredili 3. tm. slavnostno predavanje o Masaryku, ki so ga posejili naš poslanik LJ Nešić, gen. kon. Jos. Vučković in cela vrsta odličnih čeških oficijelnih zastopnikov. Senator dr. Jan Herben je svoje prisrčno in zanimivo predavanje prepletel z mnogimi osebnimi spomini na velikega prezidenta. Poslanik Nešić se je zahvalil »Češkoslovaško-jugoslovanski ligi« in ministrstvu šolstva in narodne prosvete CSR za njih skrb za jugoslovansko dijaštvo. Prireditelj je bila navse prisrčna manifestacija vzajemnih kulturnih stikov obeh narodov.

— Knez Arsen se nastani stalno v Sarajevu. Sarajevska »Večerna Pošta« poroča, da se bo knez Arsen stalno nastanil v Sarajevu, dočim bi princ Pavel stanoval v Zaorebro. Sarajevski konak se že preureja za nastanitev kneza Arsena.

— Truplo umrlega poslanika dr. Duška se prepelje iz Egipta v Prago. Truplo pokojnega dr. Duška je pripeljala ladja »Helouan« dne 3. marca iz Aleksandrije v Trst. V tržaškem pristanišču so izkazali mrtvimu dr. Dušku zadnjo čast poleg sorodnikov, zastopniki češkoslovaške kolonije v Trstu, zastopniki »Čškoslovaške konzulata in zastopstvo italijanske prefekture. Pogreb Duškov se vrši v Pragi v soboto dne 8. marca in se truplo upelje v ošlanskem krematoriju.

ganji iz svoje sobe. Celo gospa Lepreuxova se je sama žrtvovala dva dni, pričakujoč, da spet zboli dete. Poklicali so tudi mladega zdravnika za slučajne goste, kot sta bila na primer bratranec Chalumeau in teta Valeria.

Skratka, ni preteklo osemindeset ur, da ne bi bili doktorja Pépinota poklicali k Lepreuxovim. Tako se je čez nekaj časa tako zelo navadil na to hišo, da je mino grede stopil v njo, ne da bi ga bili zahtevali, in njegov obisk mu je bil plačan, pogosto je celo dobil hrano.

— To ni izgubljen denar, si je mislila gospa Lepreuxova; Odilija ga bo spet našla!

Neki dan se je v malem mestu raznesla novica, da se bo novi zdravnik kmalu oženil. Pri tej vesti je bila Celestina vsa iz sebe, obela je Odilijo, kupila pipo Arturu in starcu za šest grošev tobaka za noslanje. Njen načrt se je posrečil, zmagala je! Samo počakati je bilo še treba, da se doktor izjavi.

Ko je one dni enkrat prišel doktor v kavarno, ga je vprašal eden prijateljev:

— Ali res, Pépinot, da si se zarij v Odilijo Lepreuxovo?

— Kaj ti pride na misel? mu je odgovoril mladi mož, saj nisi tako neumen, da bi ubil kokoš, ki mi leže zlata jajca... s tem, da poročim gospodici Odiliji, ki je mimogrede omenjeno grda kot smrtni greh, igra klavir kot mačka in se oblači kot opica! Izgubil bi približno dvajset tisoč frankov letno!

Verjame, da tega nihče ni povedal gospo Lepreuxovi... Vem, da je, ko je zvedela, da se je zaročil doktor Pépinot s krasno Parizanko... siroto, padla ubga žena v omedlevico in resno zbolela te poti, toda poslala je po zdravnika v sosednje mesto.

Gospa Lepreuxova je imela platenico.

(Prevel B.)

— **Jugoslovenska manifestacija v Nan-cy.** Francoska »Ligue d'Enseignement« je organizirala prošlo nedeljo popoldan v Nan-cy veliko manifestacijo za Jugoslavijo, ki je izborna uspeha. Obisk občinstva je bil prav velik. Prisostvovali so: nancyški župan, prefekt departementa Meurthe-et-Moselle, več generalov in višjih oficirjev in mnogo osebnosti iz univerzitetnih, vojaških, sodniških, umetniških in častniških krogov. — Godba 26 pešpolka je najprej zaigrala našo državno himno in nato je imel dolg govor g. Arnaudović, predsednik našega šolskega urada in tajnik Slovenskega instituta v Parizu. Seznanil je francosko občinstvo potom zemljevida in projekcijskih slik z našo domovino, govoril je o njeni zgodovini in pred vsem o naših težnjah za ujedinjenosti. G. Arnaudović, ki vodi že uspešno od l. 1914. sem našo propagando v Parizu, je tudi to pot pokazal, da je kos svojih nalogi. — Nato se je vršil koncert, na katerem so se izvalile točke jugoslovenskih skladateljev in narodne pesmi. Potem se je zahvalil g. Vukčević, prvi tajnik našega poslanstva, prirediteljem za lepo slavnost. — Zvečer se je vršil slavnostni banket, na katerem so se izmenjale prisrčne zdravice. — (Po »L'Est Républicain«.)

— **Učiteljski izpiti.** Ministrstvo prosvete je odobrilo nov pravilnik za polaganje praktičnih in dopolnilnih učiteljskih izpitov.

— **Brezposelnost v Novem Sadu.** Bolniška blagajna je izvedla v Novem Sadu popis brezposelnih in dognala, da je brezposelnih delavcev 3400, t. j. 60 odstotkov vseh delavcev v mestu. Najprej je hotela izvesti popis brezposelnih delavskih zbornica, kar se ji pa ni posrečilo, ker so proti popisu brezposelnih pričeli agitirati komunisti, ki so razširjali vesti, da se bo znamenite delavce določilo za prisilno delo.

— **Slike iz vojne dobe.** Ministrstvo prosvete je zbralo večje število raznih fotografij, katere predstavljajo zločine in zverstva, ki so jih izvršili avstrijski in bolgarski oficirji nad srbskim narodom. Od teh fotografij se bodo napravili diapozitivi, ki se bodo potem razkazovali o priliki javnih predavanj.

— **Konferenca mednarodnega odbora dela.** Mednarodni odbor dela sklicuje za mesec julij v Ženevi konferenco, katere se bodo udeležili delegati iz vseh držav.

— **Nov dnevnik v Beogradu.** Z 10. t. m. prične v Beogradu izhajati ilustrirani in informativni dnevnik »Podne«. Lastnik novega dnevnika je Milorad K. Ivančič.

— **Kopališče Ilidže** je upravljala dosedaj državna uprava Sarajevski mestni občini pa na uspeho, da je dobila od vlade kopališče Ilidže za minimalno ceno v zakup. Kopališče je bilo zadnji čas precej zanemarjeno in je namen sarajevske občine, da kopališče zopet modernizira.

— **Sneg v Dalmaciji.** V Dalmaciji navadno zapade sneg vsaki 8 do 10 let. V zimskem času je temperatura običajno 5 gradov Celzija nad ničlo. V zvezi z velikim mrazom v cel Evropi, je na letos zapadel sneg v cel severni in srednji Dalmaciji. Snega je toliko, da se pota popolnoma zamežena in je vsled teža promet precej oviran.

— **Vojni begunci na Hrvaškem.** Tekom meseca februarja je bilo na Hrvaškem po uradni ugotovitvi 572 nabornikov, ki niso zadostili svoji naborni dolžnosti. V mesecu januarju je bilo takih nabornikov 1261, tako da je tekom dveh mesecev 1833 vojaških obvezancev na Hrvaškem, ki se niso odzvali nabornim pozivom.

— **Podružnica Jugoslovenske Matice v Kranju** ima svoj redni letni občni zbor v soboto, dne 8. marca t. l. ob pol 8. uri (za primer nesklepnosti uro pozneje) zvečer v gostilni »pri Peterčku«. Tem povodom bo predaval delegat pokr. odbora gosp. dr. Drago Marušič o razmerah na Primorskem.

— **Tragedija beogradske študentke.** Vera Orlić, dijakinja iz Beograda se je zapljubila v Italijana Giuseppe Berse, ki jo je premočil tako daleč, da je zapustila starše in odšla z ljubimcem v Milan. Vera Orlić je pa v Milanu zvedela, da je Berse poročen. Ta novica jo je tako razžalostila, da je sklenila končati si življenje. Ko je pozno v večer prišla v hotel, kjer je stanovala, si je prerzala z britvijo vrat. Drugo jutro je policija nasilno odprla njeno sobo in jo našla vso v krvi mrtvo, ležečo preko postelje. Vera je zapustila pisno naslovljeno na svojo mater, kjer jo prosil za svoj pogreb od doma in za svoje delanje odpustitve.

— **Vinski vzorčni sejem** se vrši v četrtek dne 13. marca v Semicu na Dolenskem. Prireda ga podružnica »Kmetijske družbe« Semic, Kot in Štrkeljavec. Otvoritev ob

12. uri popoldne (po prihodu vlaka iz Ljubljane) po višjem kletarskem nadzorniku g. Fr. Gombaču. Ker je kakovost »Semicana« lanskega pridelka posebno vsled pozne trgate izredno dobra in so tudi cene zelo zmjerne (od 19 kron naprej za liter), bo sejem gotovo dobro obiskan. Izmed vseh dolenskih vin je okusni in zdrav »Semican« povsod najbolj priljubljen. Gostilničarji in vinski trgovci, ne zamudite ugodne prilike za nakup domačega vina.

Ljubljana.

— **Prostava 60 letnice I. S. Macharja v Ljubljani.** Jugoslovensko-Češkoslovska Liga in Češkoslovska Obec v Ljubljani proslavita 60 letnico I. S. Macharja z akademijo, ki se vrši v nedeljo, dne 9. t. m. ob 11. dopoldne v univerzitetni dvorani. Govori dr. R. Krivic.

— **Nesrečen konec zaročenca.** V Vrtni ulici št. 19 si je včeraj dopoldne končal življenje belostroj in hišni posestnik g. Alojzij Burger. Pred leti je bil odšel za svojo srečo v Ameriko, kjer si je z delom svojih rok pridobil precejšnje premoženje. Ker ga je srce vleklo v staro domovino, je prišel nazaj in si kupil malo hišico v Ljubljani. Da bi si osladil ostali del življenja, je sklenil ta predpust privedi v puščobni dom samca brhko nevestico. Vse je bilo že dogovorjeno in poroka bi se imela izvršiti pred par dnevi. Nenadoma pa je nastalo med zaročencema nesporazumljenje, poroka se je razšla. Ta udarec je silno vplival na nesrečnega ženina in je šel ter si vzel življenje, ki baje zani itak ni poslej več imelo pomena.

— **Umrlj so v Ljubljani:** Dne 4. marca: Marijeta Robas, delavčeva žena, 70 let. — Dne 5. marca: Ladislav Klopčič, sin postojnega odpravnika, 4 mesece. — Lucija Mahnič, zasebnica, 78 let.

— **Pevski zbor »Glasbene Matice«.** Vaje so odšle tako razporedene: Ponedeljek in četrtek moški zbor, torek in petek ženski zbor, sredo mešani zbor. Vsakokrat ob 18.15. Vsi in točno!

— **Darilo za slepe.** Namesto cvetlic na grob gospe Mary Schott roj. Menardi je darovala ga Gusti Vodopivec 100.— Din za slepe. Denar hrani uprava »N. D.«

— **Požar.** Včeraj zvečer ob 8. uri je bil naznanjen v Mestnem domu požar v delavnici na Kavškovi cesti v Spodnji Šiški. Poklicni gasilci so se odpravili takoj v Sp. Šiško, v akcijo pa niso stopili, ker je bil ogenj preje pogasjen.

— **Mestna zastavljavnica** ima tomesčno družbo julija 1923 zastavljenih predmetov 13. marca t. l. popoldne.

— **Prodaja avtomobila.** Invalidski odsek bo dne 12. aprila 1924 ob 11. uri na javni dražbi prodal šestdesetletni Fiat-avtomobil, ki se interesente opozarja na zadevni oglas v Uradnem listu in Službenih Novicah.

— **Ukradena suknja.** V Florjanski ulici je bila ukradena Mihaelu Savcu suknja vredna 1500 Din. Tudi v raznih lokalih so bile te predpustne dneve ukradene in zamenjane razne suknje.

— **Razne poškodbe.** V ljubljansko bolnišnico so pripeljali te-le poškodovance: Hlapca Franca V. eharija iz Loga, ker ga je ugriznil v roko pes. — Pos. sina Alojzija Piškurja iz Vel. Gabra, katerega je s kolo pretepel Al. Zajc iz Zabejka pri Novem mestu. — Pos. sina Franca Žagarja iz Iške vasi, katerega je udaril s kolo po glavi Franca Kranc iz Loke. — Del. Gregorja Burgerja, ki je padel in si zlomil levo roko.

— **Policijske ovadbe.** Tekom včerajšnjega dne so prišle na policijo te-le ovadbe: 2 radi tatvine, 3 radi prestopka cestno pol. reda, 3 radi nedostojnega vedenja, 1 radi nezgode in 1 radi prekrščenja policijske ure.

— **Poskušen rop na cesti.** Na vogalu med Hliserjevo in Vegovo ulico je nahrnil neki neznanec vpok. svet. Antona Križmana z besedami: Imate kaj šnopsa na prodaj? Po teh besedah je hotel neznanec g. Križmanu iztrgati na telovnik pripeto zlato verižico in uro, kar se mu pa ni posrečilo. Neznanec je pobeagal.

Maribor.

— **V ljudski univerzi** predava v ponedeljek, dne 10. t. m. upokojeni kapetan g. Maks Kovač o svojem potovanju po Makedoniji.

— **Dva tečaja za šivanje perila** in obleke se otvorita dne 10. t. m. na tukašnjem dekliskem zavodu »Vesna«.

— **Včeraj je dospel v Maribor** namestnik velikega župana g. vladni svetnik dr. Vodopivec, ki je za odstopnosti velikega župana dr. Ploja prevzel vodstvo poslova mariborske oblasti. Kakor se doznava, se povrne veliki župan g. dr. Ploj iz Pariza, kjer ga doslej zadržujejo posli pri reparacijski komisiji, v soboto v Maribor.

— **Razstava gradbenih načrtov.** Kakor znano je Kreditna in stavbna zadruga »Moimir« v Mariboru sklenila od 9. do 16. marca prirediti v veliki kazinski dvorani razstavo gradbenih načrtov s posebnim zbiranjem na cenene, praktične malostanovanjske hiše, samske domove, dom za reveže, dom za tuberkulozne in domove primerne tudi za obrtnike z delavnicami v hiši. Ker se žele te razstave udeležiti tudi vnanji interesi, se je otvoritev preložila od 9. na 16. marca z zaključkom 25. marca. Prijava se sprejema do 10. načrti za otvoritev do 13. marca, med čas do zaključka tudi pozneje dospel načrti, ako se pravočasno prijavijo. Udeležba je prosta posebnih prisrčljiv in prost je tudi obisk razstave. Po otvoritvi se vrši istotam prvi občni zbor zadruga »Moimir«.

— **Usposobljenost izpiti za osnovne in za meščanske šole** pred izpraševalno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljsku) se prične dne 23. aprila ob 8. uri zjutraj. Pravilno opremljene prošnje za pristup k usposobljenosti preizkušnji naj se predlože po šolskem vodstvu pravočasno okrajnemu šolskemu svetu, da bodo naikasnije do 15. aprila v rokah izpraševalne komisije. Prošnje naj se pišejo na celo polo in kolikulejo s 5+20 Din, vsaka priloga pa z 2 Din. — M. Pirc predsednik.

— **Dražba** Dne 8. t. m. ob 11. dopoldne se vrši v dravski vojašnici (soba 17) javna ustna dražba skadišč v Einspelerjevi ulici št. 7. Izključna cena znaša 805.704 dinarjev.

— **Repertoar mariborskega gledališča.** Petek, 7. t. m.: »Onstran življenja«. Red C.

Celje.

— **80 letnico svojega rojstva** je v torek obhajal v ožjem rodbinskem krogu starosta celjskih Slovencev g. dr. Josip Sernek. Pevsko društvo mu je zvečer zapelo podoknico. Za narodno stvar srodnejstajskih in posebno celjskih Slovencev zaslužnemu možu iskreno želimo »še na mnoga leta«.

— **Predavanje** Kolo jugoslov. sester v Celju priredi v nedeljo 9. t. m. v mali dvorani Narodnega doma predavanje »o feministični alijansi« v kraljevini SHS. Predavala bo gdnja Stebija iz Ljubljane.

— **Mestno gledališče.** V soboto 8. marca ob 20. uri zvečer »Baletni večer« slovenske solopesalke kr. opere v Ljubljani, gdn. Rut Vavpotičeva. Spored večera bo prvovrsten.

— **Umrlj je v Zavodni v gostilni** »Skalna klet« gosia Ivana Rehar v starosti 84 let.

— **Tatovi so vlomili v eni zadnjih noči** v avtogarazo Jadranske banke v Gregorčičevi ulici in pokradli raznih predmetov v znesku okrog 3000 dinarjev.

Novo mesto.

— **Podružnica društva »Soča«** v Novem mestu naznanja, da se vrši občni zbor dne 9. marca ob 4. uri popoldne v prostorih novomeške gimnazije. Nadalje priredi podružnica istega dne ob 6 in pol zvečer v restavracijskem lokalju g. Košaka zabavni večer s predavanjem in petjem s sodelovanjem pevskega zbora jugoslov. železničarjev. K občnemu zboru in zabavnemu večeru vjudno vabi podružnica vse člane in prijatelje društva.

— **Okrajno učiteljsko društvo** za novomeški okraj ima v soboto ob 9. uri d. p. v osnovni šoli svoj redni občni zbor. Na programu je tudi zanimiv referat učit. g. L. Koželja: »Laž in resničnost v šoli«.

— **Maskerada.** Na pustni torek je priredila Narodna Čitalnica v svojih prostorih redno mask in kostumov pod imenom »Vzorčni velesjeme«. Pohvaliti je čitalniški odbor, da je dvorano in stranske prostore okrasil tako okusno in prijetno. Posebnost je bila v razkošju luči. Tudi buffet je bil sijalen. Le škoda, da se ni točilo tudi vimo prvovrsne kakovosti. Mask se je nabralo precejšnje število.

— **Umrlj je znani »tobenbirt«** g. Ivan Ferlič, posestnik in gostilničar. Naše globoko sočutje!

Sport.

— **Tekma Rapid, Maribor-Primorje** odgovorjena. Kot otvoritvena tekma letošnje nogometne sezone bi se imela vršiti tekma med mariborskim Rapidom in Primorjem. Ker pa je Rapid vsled raznih zaprek tekmo odpovedal, igra Primorje v nedeljo popoldne s prvorazrednim Jadranom.

— **Prvi italijanski klub v Zagrebu.** Vsled povojnih političnih razmer med Jugoslavijo in Italijo so bile medsebojne sportne zveze zelo rahle, oziroma sploh niso obstajale. Pred kratkim dosežen politični sporazum med našo kraljevino in Italijo pa je blagodejno vplival na naše sportne kroge in kot prva posledica tega je gostovanje italijanskega moštva v Zagrebu. Italijanski sportni listi živahno komentirajo ta dogodek ter mu pripisujejo velik pomen za bodoče dobre sportne odnose.

— **Torino F. C.** je, ki kot prvi italijanski klub gostuje v Jugoslaviji in sicer igra v nedeljo dne 9. t. m. proti našemu prvaku Gradjanemu SK. Sodeč po doseženih rezultatih, predstavljajo gostje močan prvorazreden klub. V moštvu se nahaja šest reprezentativnih igralcev Italije. V domači konkurenci je Torino F. C. zaledno z znanim Pro Vercelli najmočnejši klub svoje divizije. Njegovo jakost spričujejo tudi rezultati v internacionalnih tekmah. V Parizu je porazil Olympique s 3:1, medtem ko je igral s prvakom Francije 1:1 — neodločno. Zadnji lep uspeh je dosegel pred kratkim proti Wiener Sportklubu 1:1. V Zagrebu vlada za to tekmo izredno velik interes.

— **Stanje dunajskega nogometnega prvenstva.**

	Iger	Točk
Amateure	12	25
Rapid	12	18
Simmering	12	16
Vienna	11	15
Sportklub	11	15
Hakoah	10	13
Wacker	12	13
Sovan	12	10
Admira	11	8
Hertha	12	7
W. A. F.	12	5
Ostmark	12	2

— **Meddržavna plavalna tekma Italija — Ogrska** se vrši 7. in 8. septembra v Budimpešti.

Primorske vesti.

— **Vprašanje zdravnikov v Vipavi.** Konzorcij vipavskih občin razpravlja o tem, kdo naj bo imenovan za zdravnika vipavskega okraja. Večina članov je za to, da mora zdravnik obvladati poleg italijanske tudi slovenski jezik, kar je sicer popolnoma naravno. Toda to ne gre v glavo bivšemu avstrijskemu »vahtmajstru« Giuseppe Petrovicu, ki se z veliko vmeno zavzema za dr. Delpina, ki slovenščine ne pozna. Svoje fašistovske tovariše pošilja k raznim županom, da bi jih z gorjaci in samokresji prisilili, da bi se izrekli za fašistovskega kandidata. Toda župani vztrajajo pri svojem pogonu. Radovedni smo, ali bo zmagala zdrava pamet ali pa fašistovska volja?

— **Za goriskega župana** je bil, kakor smo že poročali, izvoljen senator in bivši večkratni župan Bombig. Podžupana sta dr. Verzeznassi in dr. Pinausig.

— **Žrtev predpustnega plesa.** Kakor povsod, so praznovali tudi naši briški rojaki predpust v precejšnji meri. Osebito mladina se je radovala nad italijansko radodarnostjo plesnih dovoljenj in rajala dolge predpustne večere. V Sentiški gori pa je ples kmalu zahteval življenje 22 letnega mladeniča Ignacija Lebana, ki so ga našli zaklanega pred hišo, kjer se je vršil ples. Vsi so mislili, da je mrtev, dokler ni končno dal od sebe znak življenja. Prepačen je bil v gorisko bolnišnico. Ljudje pa se hudujejo tako na njegova dva napadalec in na oblasti, ki dovoljujejo toliko plesnih prireditvev, ki škodujejo mladini na zdravju in žepih.

Ljubljanska porota.

ŽRTEV PRETEPA.

Dne 23. januarja 1924 so se sprli in stekli v lhanu pred neko gostilno fantje iz Domžal in iz Sneeberja. Spril so se že v gostilni in obtoženi Ložar je hotel po lastni navedbi iz gostilne, kar pa mu je eden fantov z odprtim nožem zabranil. Sneeberjani so mu priskočili na pomoč in vnel se je pretep, v katerem je obtoženec sunil Ivana Polža z nožem v hrbet. Po izreku sodnih izvedencev zdravnikov dr. Travnerja in dr. Novaka je Polž vsled te rane za 40% delanemožen, ker mu je desna noga popolnoma, leva pa deloma ohromela. Obtoženec se je zagovarjal s silobranom. Priče so dogodek precej živahno opisovale, vendar o dejanju samem niso mogli razviti povsem jasne slike. Senat je stavil porotnikom vprašanje glede težke telesne poškodbe, glede namena prizadeti Polžu težko poškodbo in pa glede prekoračenja silobrana. Porotniki so potrdili vprašanje glede prekoračenja silobrana in je bil obsojen Jožef Ložar na 6 mesecev ječe in mora plačati poškodovancu 10.000 Din za bolezenske stroške in 25.000 Din odškodnine za trajno pooblastenje.

OBMEJNO TIHOTAPSTVO.

Dne 25. februarja 1921 okrog 10. ure zvečer sta zaplenila orožnika Ed. Hudoklin in Ivan Mauri v gozdu na cesti pod Činčkovcem 6 volov, katere so hoteli spraviti tihotapci preko meje. Tihotapci so pustili vole na cesti in so zbežali. Te vole je drugi dan današnji obtoženec Otokar Zorn, 25 let star, bivši carinik sporedne carinarne v Kozaršah, prodal na javni dražbi. Obtožnica mu očitja, da je prodal vole za 15.500 Din, v licitacijski zapisnik pa je vključil samo 10314 Din in si je 5185 Din pridržal zase. Daje se mu očitja, da je dne 24. februarja 1922 zamenjal v Kozaršah posestnika Andreja Telčiču pooblaščenega vola in mu dal zadržega in krepkega, ter je zaslužil pri tem od Telčiča 700 Din. Končno se mu očitja, da je dne 24. februarja 1922 pri javni dražbi zaplenjenih volov ravnal namenoma proti predpisom, tako da je omogočil tihotapcem, da so za nizko ceno kupili svoje vole nazaj. Od teh 9 volov so prodali tihotapci samo 4 vole za 13.500 Din, med tem ko je prodal obtoženec vseh 9 volov komaj za 18.745 Din tako, da bi bilo 5 volov samo 5245 Din. Pri tej kupitvi je zaslužil 2000 Din, zameril pa se je orožnikom in domačim kupcem; prvim, ker jim je skrčil nagrado, drugim pa, ker jim ni dal prilike, da bi zaplenjeno živino kupili. Od skupščica zaplenjene živine dobila namreč državna blagajna in pa uprava fonda finančne straže vsak eno četrtino zneska, polovico pa orožnika, ki sta živali zaplenila. Čim ceneje je torej obtožen carinik živali prodal, tem manjši so bili deleži.

Obtoženi Otokar Zorn, ki je dovršil realno z matoro, je stopil v carinsko službo dne 27. oktobra 1920 in je bil za časa obtoženih dejanj carinik 4. razreda, drž. zaprisežen uradnik. On trdi, da pravega predpisa dražbe zaplenjenih živali ne pozna. Licitacijo je pravilno razglasil in se je začela v gostilni pri Zurnu, zaključila pa pri Kopitarju. Bilo je kakih 10—15 kupcev, ki so založili tudi kavčilo, katero jim je kasneje vrnil. Med licitacijo je sedel s tihotapci pri eni mizi in pili so šefan vina. Priče mu tudi očitajo, da je bil pri licitaciji že malo pijan in da domačim ni pustil dražiti, temveč je prepustil vole tihotapcem Ložanom. Enega domačih kupcev je naravnost zavrnil, češ da je prepozno vložil kavčilo. Telčič, ki mu je dal za zamenjanevole 2000 Din ni bil zaslišan, ker je sam v preiskavi radi podkupljenega javnega uradnika, Zorn je skoro vse priznal. Obtožen je bil, da je zlorabil zaupano mu uradno oblast in napravil državi škodo.

Zagovornik je predlagal še dodatno vprašanje, če se je zgodilo dejanje iz neodoljive sile, ker je imel samo 600 Din mesečne plače, s čemer je plačal komaj stanovanje in pa hrano.

Senat pa je to vprašanje zavrnil, ker tega obtoženec ni trdil in se tudi ni zagovarjal s stisko.

Drž. pravdnik je pojasnjeval pomen državnih zakonov in dobrih uradnikov v državi. Nato je prešel na svetopisemskega carinika in od njega na obtoženega carinika ter negotviljal njegovo krivdo in predlagal obsodbo.

Zagovornik je v daljšem govoru spretno pobijal obtožbo in je predlagal oprostitvev.

Porotniki so vsa vprašanja deloma soglasno, deloma z veliko večino glasov zanikali, naker je bil obtoženi Zorn oproščen.

POSILSTVO IN OSKRUMBA.

Včeraj popoldne se je vršila porotna razprava proti Francu Cedliniku, 32 letnemu delavcu iz kamniške okolice radi posilstva in oskrumbe neke še ne 12 letne deklice. Razpravil, ki je bila tajna, je predsedoval deložnosodni svetnik g. Vehovar, votanta sta bila deložnosodni svetnik dr. Mohorič in okr. sodnik g. Avsec. Obtožbo je zastopal namestnik drž. pravdnika g. dr. Masti-

nak, obtoženca pa je zagovarjal odvetnik g. dr. Traupus. Tajna razprava je trajala od 4. ure popoldne do 9. ure zvečer, naker je bila javno razglašena obsodba, s katero je bil Franc Cedlinik obsojen radi hudodelstva posilstva in oskrumbe na eno leto težke ječe.

Mariborska porota.

ROPARSKI NAPAD.

Pred mariborsko poroto se je vršila danes razprava o roparskem napadu, katerega je obtožen 19 letni Stefan Pozvek iz Brezovcev. Obtoženec je bil že dne 11. dec. l. l. pred poroto, pa je bila razprava takrat preložena zaradi zaslišanja nadaljnih prič.

Pozvek se je dne 27. julija l. l. v bližini Murske Sobotice ponudil posestniku Mihaelu Zilavcu iz Dokličev za kažipota. Med potjo je zahteval za svojo uslugo 25 dinarjev. Ko pa je Zilavec izjavil, da nima denarja, ga je Pozvek na samotni poti zgrabil in mu ukradel iz suknje listnico z vsem denarjem, okrog 300 dinarjev.

Dne 11. avgusta l. l. je Pozvek na podoban način oropal 60 letnemu Ivanu Danju v nekem gozdu pri Murski Soboti 40 dolarjev in 70 dinarjev in je pobeegal s plenom. Obtoženec je bil pri zamenjavi dolarjev nato aretiran in izročen sodišču.

Pred sodniki zanika Pozvek vsako krivdo, češ, da svojih tožiteljev niti ne pozna. Med zagovorom pa se je zapletel v razna protislovja. Zaslišane priče so izjavile zanj neugodno. Vprašanja na roparski napad so porotniki soglasno potrdili, naker je bil Pozvek z ozirom na svojo prejšnjo neoporečnost in na svojo mladoletnost obsojen na pet let težke ječe.

GOLJUJEJE.

Kot drugi je stal pred porotniki 26 letni Ferdinand Koren, brezposelnih mesar iz Ščavnice. Obtoženec je dne 18. sept. l. l. kupil v Ptujju od posestnika Antona Habjančiča dva skupno 1000 kilogramov težka vola za 15.000 dinarjev in mu je dal kot zadatek 50 dinarjev s pripombo, da mu bo ostalo vsoto nemudoma prinesel od posestnika, ki ga je pooblastil za nakup. Med tehtanjem volov pa je Koren izročil živino posestniku Janezu Čučku za 13.500 dinarjev, ki mu je denar tudi takoj izplačal. Ke je po običajnem obisku gostilne, kamor pa se Koren ni prikazal, Habjančič hotel vola odpeljati domov, je Čuček temu ugovarjal, češ da sta njegova. Vsled goljujeje je bil nato Koren aretiran in odvoden v zapor.

Obtoženec priznava, da je vola kupil po naročilu posestnika in župana Franca Senekoviča iz Gornje Radgone in da jih je nato prodal drugemu kupcu. Porotniki so potrdili vprašanje goljujeje za znesek nad 10.000 dinarjev, naker je bil Koren obsojen na tri in pol leta težke ječe.

— **PRIKROJEVALNI TEČAJ ZA ČEV. LJARJE.**

»Narodno socialna strokovna zveza« v Ljubljani priredi letos več popolnoma brezplačnih priktrojevalnih tečajev za čevljarsko stroko. — Ti tečaji se bodo vršili v raznih mestih in trgih Slovenije. Prvi tečaj se otvori v torek, 25. marca t. l. ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih »Bratstva« v Narodnem domu v Ljubljani. Nadaljnja potovanja daje »Narodno socialna strokovna zveza« v Ljubljani, Narodni dom l. nadstr. Na ta naslov naj se pošljejo tudi priklasi reflektantov za ta tečaj do 15. marca t. l. Razpise drugih počeželskih tečajev bomo objavili pozneje.

Tovariši čevljari! Uporabite dano priliko v izpopolnitev svojega znanja. Obiskujte strokovne tečaje, posebno pa take, ki vas materijelno ne obremenjujejo!

Današnje prireditve:

V Ljubljani:

Drama: »Tri maske«, »Smešne priktroje«, »Priljudni komisar«. Red B.

Opera: »Poljube«. Red D.

Kino Matica: »Začasni kavalir«. Burka v 6 dejanjih.

Kino Ideal: »Beneška kurtizana«. Drama v 6 dejanjih. V glavni vlogi Magda Sonja.

Kino Tivoli: »Človek z železno masko«. I. del. V glavni vlogi Vlad. Galdarov.

Kino Ljublj. dvor: »Grof Struensee« s priljubljeno Henny Porten.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Te

Gospodarstvo.

F. T.-k: Naše zadružništvo.

Ni še dolgo tega, ko se je še večina našega razumnosti pomilovalno posmejevala pionirjem našega jugoslovanskega razumnosti, češ, to je utopijska, ki bo po prvem praktičnem poskusu zmrznila. In res je od začetka izgledalo, da imajo prav ti pesimisti in egoisti, ki jim je bilo zadružništvo trn v peti. Saj se še spominjamo, kako so naglasi sledili v boj proti zadružništvu vse slovensko napr. časopise, ki tako, zastopajoče koristi sebične, naganjalo ljudstvo v nasprotni tabor. Res jim je uspelo odbiti ljudstvo, ni jim pa uspel glavni namen: uničenje zadružništva. Kakor vidimo danes, po par desetletjih, ko je večina zadrug komaj prebila detinsko dobo, zadružništvo ne samo ni nikakoli utopija, temveč je naša najpraktičnejša oblika samopomočnega gospodarske organizacije malih ljudi, predvsem kmeta in obrtnika.

Ne frazom o svobodomiselnosti in naprednosti, temveč zadružništvu gre v prvi vrsti zasluga, da naš kmet v zvezi vsakojakim nevarnostim zdrži pod svojo uborno streho. In kmet tvori večino naroda.

Evo nekoliko statistike v dokaz gorji trditvi.

Zadružnih zvez je v naši državi 19, od katerih je 13 v članjenih v Glavnem Zadružnem Savezu v Beogradu. Poleg teh glavnih zvez pa so še štiri zveze, ki združujejo samo zadrug posameznih strok. Te so: 2 zvezi konsumnih in kmetijskih nabavnih in prodajnih zadrug, 1 zveza zdravstvenih zadrug in 1 zveza uradniških konsumnih zadrug.

V teh 19 zvezah je bilo koncem leta 1922 v članjenih 4605 zadrug, ki so po strokah sledeče razdeljene: 2578 kreditnih in denarnih zadrug, 1553 nabavnih in prodajnih ter konsumnih zadrug, 141 kmetijsko produktivnih zadrug, 87 obrtno produktivnih zadrug, 69 živinorejskih zadrug, 64 mlekarških zadrug, 32 kmetijsko strojnih zadrug, 24 stavbenih zadrug, 15 zdravstvenih zadrug, 14 tiskarskih zadrug, 24 električnih zadrug.

Ostale so mešane in jih zato ne moremo priletno nobeni skupini. Poleg tega pa je še nekaj desetletnih zadrug, ki niso v nobeni zvezi v članjene in zato nimajo statistike o njih.

V računskih zaključkih za leto 1922 izkazujejo zveze v skupnem znesku vplačnih deležev Din 3.047.667 s povprečno desetkratnim jamstvom članov; hranilnih vlog Din 116.648.834, ki predstavljajo samo odvisna sredstva, ki jih nalagajo zadrug pri svojih zvezah; z drugam danih posojil Din 83.332.288; izposojil Din 85.188.628; svojim zadrugam dobavljenega blaga za 302.561.628 dinarjev.

Celokupnega prometa so napravile Din 6.635.099.449. Priljubljenost pa, da od nekaterih zvez manjkajo nekateri podatki in so zato navedene številke v resnici mnogo večje, kakor smo jih mi navedli.

Dasi že zgornji podatki delajo čast našemu mlademu zadružništvu, pa je treba imeti pred očmi, da so isti samo od višjih enot (Zvez), ne pa tudi od posameznih zadrug, ki so pravo jedro zadružništva. Zanimivo bi bilo videti statistiko zadrug, kajti največje delo opravljajo one, ker zveze so le posredovalke med njimi za one posle, ki jih ne morejo opravljati v lastnem delokrogu. Tako nalagajo pri Zvezah samo denar, katerega ne rabijo za posojilo svojim članom ter si izposojujejo od zvez samo toliko, v kolikor jim lastna sredstva ne zadostijo. Prav tako nakupujejo in prodajajo potom zvez samo ono blago, katerega ne morejo direktno nabaviti ali vnovčiti.

Na razpolago nam je statistika 372 kreditnih zadrug, iz katere je razvidno, da so imele koncem leta 1922 285.853.000 dinarjev hranilnih vlog, a od teh pri svojih zvezah naloženega samo Din 74.107.334. Vse drugo so imele v posojilih članom, v efektih, v inventariu itd. Denarni promet teh 385 zadrug je znašal leta 1922 Din 4.557.762.000.

Ker je samo pri slovenskih zvezah v članjenih 406 kreditnih zadrug, zato lahko mirno trdimo, da so imele slovenske zadrug (brez zvez) koncem leta 1922 najmanj Din 400.000.000 hranilnih vlog.

Pa to so samo številke in še te ne nepopolne. Treba je namreč pomisliti, da je zadružništvo socialna gospodarska ustanova, doktrina kapitalističnega in socialističnega gospodarskega sistema, ki združuje dobre in izključuje slabe strani obeh navedenih ekstremov. Edino o zadružništvu moremo trditvi, da ne posluje samo solidno, temveč celo strogo altruistično. Zato ni glavni uspeh, še manj pa namen zadružništva, da je mobiliziralo in postavilo v službo narodnega gospodarstva toliko in toliko milijonov podeželskega denarja, da je vnovčilo toliko in toliko kmetijskih pridelkov in dobavilo malim ljudem toliko in toliko potrebščin, ker vse to bi slednji opravile tudi banke ali zasebni pod-

jetniki, ampak glavni namen in uspeh zadružništva je v tem, da je našo ono z nakupom iz prve roke in prodaje za lastno ceno, torej z izključitvijo debičarskih prekupecev, zagotovilo rentabilno marsikatero kmetije ali obrti, da je v celoti zvišalo donosnost gospodarstva malega človeka in da je ravno zadružništvo rešilo s cenim dolgoročnim posojilom, katerega obrestna mera ni presegala priznane nizke rentabilnosti slovenske kmetije, nebroj naših kmetij pred bobnom in ne malemu številu obrtnikov omogočilo z ugodnim kreditom samostojno eksistenco ter ga tako rešilo pred nemilo usodo tovarniškega delavca. Zadružništvo je torej tudi velikega socialnega pomena, česar o drugovrstnih gospodarskih organizacijah ni mogoče trditvi.

Zadružništvo je dalje tudi velikega etičnega pomena. Ni podcenjevati vzgojnih uspehov, ki sledijo dejstvu, da slovi zadružno delo strogo na principu samopomoči, medsebojne vzajemnosti in enakih pravic ter dolžnosti. Sebičnost se mora zato umakniti splošni koristi, individualnost pa pride do veljave samo v kolikor je dobra in koristna za celoto, nje slabe strani pa se same izključujejo. Koliko upravnih talentov je odkrilo zadružništvo in jim omogočilo, da so se uveljavili na korist celote in okoliho samozavesti je vzbudilo v našem narodu, ki je ravno na tej za samostojno nacionalno življenje tako potrebni lastnosti silno reven.

Ni torej malenkost, kar je storilo naše zadružništvo v teh par desetletjih. Poseglo ni samo globoko v tok narodnega gospodarstva, temveč obeta s časom postati odločilno gospodarski faktor v naši agrarni državi, kar bo na veliko korist, ne samo najštevilnejšemu stanu, temveč celoti.

Prepričani smo lahko, da je ravno zadružništvo poklicano rešiti socialno vprašanje našega kmeta, ki spričo njegovega mednarodnega položaja in spričo protikmetске politike naših vlad že postaja pereče.

Francoski frank.

»Temps« pripominja v svojem tedenskem pregledu finančnega trga, da se nadaljuje kampanja izvestne inozemske spekulacije proti francu. Toda radi tega ni bilo potrebno tako razburjenje in bi se moral napad bolj parirati. Ker se to ni zgodilo, je končal napad z zmanjšanjem zaupanja.

Švicarska bančna zveza meni o francu, da se v novejšem času zopet pojavljajo napadi nanj in da je pred kratkim radi tega nazadoval pod 24 švicarskih frankov za 100 francoskih frankov. Nazadovanje od začetka 1923, ko je presegal tečaj 38, je znatno in vendar se v tem splošni gospodarski položaj Francije ni prav nič poslabšal, nasprotno. Statistike pričajo o razveseljivi zunanji trgovini. Na drugi strani pa se zdi, da so državne finance zelo izčrpane, zlasti radi primanjkljaja v proračunu, ki je nastal vsled tega, ker niso Nemci plačali svojega dolga; iz tega dejstva se popolnoma napačno sklepa na pomnožitev inflacije v Franciji. Nadalje povzroča močan pritisk tudi množina francoskega denarja v inozemstvu, zlasti v trenutkih, ko dajejo močnejši povod za to politični dogodki. V tej zvezi je gotovo, da je učinkovala zasedba Poruhrja in z njo povzročena napetost v mednarodnih odnosih škodljivo na menični tečaj. V zadnji uri predlagane finančne odredbe je parlament sprejel in pridejo nekoliko kasno; če bi bile pripravljene poprej, bi bila njihova vrednost večja. Polagoma pa bodo vendar zadobile praktično korist; zaupanje inozemstva in celo gotovega dela Francozov je prestopilo v zadnjih mesecih (do preizkušnje). Trajno izboljšanje francoskega franka pa bo možno le tedaj, če se posreči najti končnoveljavno rešitev reparacijskega problema.

Narodna banka

dne 29. februarja. (V milijonih dinarjev, + prirastek, — nazadovanje od zadnjega izkaza.) Aktivna: kovinska podloga 436,2 (—15,3), posojila 1439,2 (—26,5), račun za odkup kronskih novčanic 1.208,2, račun začasne izmere 387,8, državni dolg 2.961,6, vrednost državnih domen, zastavljenih za dodajanje bankovcev 2.138,3, razni računi 167,7. Aktivna skupno 8.739,4. — Pasivna: Vplačana glavica v zlatu 22,4, rezervni fond 5,3, bankovci v prometu 5.677,1 (—17,7), državni račun začasne izmere 387,8, državne terjatve (—68), razne obveze 457,6 (—7,5), državne terjatve za zastavljene domene 2.138,3, zlika za kupnino zlata za glavico in fonde 50,5 (+0,4). Pasiva skupno 8.739,4.

V kovinski podlogi je računani zlati dinar za (papirni) dinar, angleški funt 25 D, dolar 5, lra 1, švic. in franc. frank 1, srebrni dinar 1 dinar itd.

Obrestna mera za eskompt menic 6 odstotkov, za posojila proti zastavi 7 odstotkov.

× Carinski dohodki v drugi desetini februarja so znašali 41,2 milijona dinarjev, v prvi pa 40,3 milijona dinarjev. V drugi dekadi je bila na prvem mestu zagrebška carinarna (8.481.859 D), ljubljanska carinarna pa je bila z 4.445.612 D na tretjem mestu.

Tržna poročila.

ZITO.

Novi Sad, 5. marca. Pšenica 332,50—335, oves 240, koruza 245—255, moka »A« 330, »B« 310.

Budimpešta, 4. marca. (V tisočih madž. kron.) Pšenica 292—305, oves 245—250, ječmen za krmo 260—290, za pivovarne 300—340, rž 250—255, koruza 215—220, otrobi 160—165.

KOŽE.

Zagreb, 5. marca. Goveje lahke 17, srednje 19, težke 20, telečje 35 D. V slednjih je promet živahen, dočim je promet z govejimi kožami brezpromemben.

USNJE.

Zagreb, 5. marca. Kruponi (jermenski) 115—120, vache kruponi, težki 73—75, lahki 68—72, vrat 50—52, krajina 35—38, cepanice za podlogo 60—62, kravina, rumena 108—110, črna 105—108.

ŽIVINA.

Praga, 4. marca. (Mesni trg.) Ovce 7—16,50, teleta 10—15,50, koze 8—12, domače svinje 13—14,50, danske 12—15,25, švedske 13,50—14, vol, prednji del 11—13, zadnji 13—15,50, bik 12—14, krave, prednji del 8—11, zadnji 10—13,50, janjci 12—15 čl. K.

VINO.

Zagreb, 5. marca. Vina iz zagrebške okolice 2,50—5 D, starejša močna vina 8—15 D, rizling 1921 16 D, varaždinska vina 3,5—6, prekmurska vina 2—4,50, vina iz okolice Požeja 5—8 D, iz okolice Broda 3—6 D, baška in banaška vina 2—3,50, za boljše vrste 4—5, posebno dobre vrste 6—10 D. Vina iz okolice Smedereva, Negotina in Župe 3—5, dalmatinska vina (severna) 2,0—3,5, južna in na otokih 3—4 D.

UMETNA GNOLJA.

Zagreb, 5. marca. Superfosfat 140—145, apneni dušik 300, Tomasova žindra (12—15 odstotkov) 160—170, kaljeva sol (10 odstotkov) 160—165, dinarjev za 100 kg, člški soliter 5—6 D za 1 kg.

VINOGRADNIŠKE POTREBŠČINE.

Zagreb, 5. marca. Modra galica 10—11, žveplo 3,25—4,50, gaun 6 D.

× Gradnja proge Ormož—Murska Sobotica lepo napreduje. Terenska dela so se vršila tudi pozimi in je dosedaj dogotovljenega okoli 450 tisoč kubnih metrov zemeljskega dela in jih preostaja še 80.000 kubnih metrov. Dela bodo trajala še nekoliko dva meseca. Mostovi in prelazi na Kostanjevci, Ščavnici in Globetki so dovršeni. Istotako so dogotovljeni vsi objekti, izvedbi proge med Pavlovcem in Zerinom in pa eden večji most.

× Kriza v pridelovanju tobaka na Grškem. Celotna grška produkcija tobaka bo znašala letos 63.000.000 ok (1 oka je 128 kg). Izvoz tobaka je sedaj že precej časa silno otežkočen radi nazadovanja tobaknih cen v inozemstvu in radi nazadovanja tujih valut v Grčiji. Precejšnje izvozne pristojbine pa poleg navedenega popolnoma onemogočajo trgovino s tobakom v Grčiji.

× Zanimanje Švice za naše gospodarstvo. Te dni se mudijo v Beogradu predstavniki švicarskih industrijev in tajnik trgovske zbornice za Švico, da se posvetuje radi posojila, ki ga ponujajo nekatere švicarske firme naši industriji.

× Podražitev poljskih vizumov. Poljska vlada namerava povišati pristojbine za potovanja v inozemstvo na 500 poljskih goldinarjev. T. i. skoro 900 milijonov poljskih mark. S tem hoče Poljska omejiti potovanja v inozemstvo.

× Vinogradniška šola v Klnu. V svrhu izboljšanja našega vinogradništva, zlasti v Dalmaciji, bo otvorilo poljedelsko ministrstvo v Klnu poletni modern vinogradniško šolo, za katero je že dovoljen kredit.

× Koliko so zaslužile naše sladkorne tovarne? Če primerjamo sedanji položaj naših sladkornih tovarn s produkcijo sladkorne pese v letu 1922 in če vzamemo, da so izrabile tovarne dve petini svoje kapacitete ter imele 14 D produktivnih strokov, dočim je bila prodajna cena sladkorja 18 D, so naše sladkorne tovarne zaslužile pri predelavi te pese 136.000.000 D.

× Nazadovanje svinjereje v naši državi. Leta 1921 je bilo v celni naši državi 3.283.150 svinj, 1922 2.902.399 svinj in 1923 že samo 2.577.704. Te številke nam jasno pričajo, v kakšni meri nazaduje pri nas svinjereja; zato ni čudno, če porabimo v naši državi take količine ameriškega mesa, ki je sicer cenejša od domačega, pa tudi mnogo slabša. Sicer pa nazaduje po vojni svinjereja povsod izvenštri Zedinjene države in Brazilijo. Vendar je opažati v poljedelsko naprednejših evropskih državah veliko prizadevanje, da se svinjereja izboljša in poveča. Enake korake bo na vsak način treba takoj podvzeti tudi pri nas.

× Poziv vsem delničnim družbam s sedežem v Sloveniji (Deliški družbe s sedežem v Sloveniji (s Prekmurjem) se pozivljajo, da predložijo nadzornemu oblastvu tekom 14 dni, potem, ko se je po statutaru določilo vršiti redni občni zbor, rač. zaključek (bilanco) in račun izgube in dobička) za preteklo poslovno leto in od družbinega vodstva poverjen prepis zapisnika o občnem zboru, ki je odobril letne račune. Računski zaključki morajo objaviti družbe z delniško glavico večjo nego en milijon dinarjev v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti in tudi v Službenih Novicah v Beogradu, in sicer z navedbo višine in izplačila dividende.

KINO „TIVOLI“
Od 6. do 9. marca
Človek z železno masko
Krasna drama po romanu
A. DUMASA.
V glavni vlogi Vlad. Gaidarov.

Kino „Ljubljanski dvor“
7., 8. in 9. marca
priljubljena filmska igračka
HENNY PORTEN
v razkošni in elegantni drami
Graf Struense
v naslovni vlogi priljubljeni HARY LIEOTKE.

To in ono.

Iz Schopenhauerjevega življenja.

Italijanski učenjak Cesare Lombroso je znan po svoji teoriji, da temelji skoro vsaka genialnost na gotovih anomalijah, to se pravi, da je v vsakem genialnem človeku geniju pridružen še norec. V svojih delih je nakupil ogromno dokazilnega materiala; iz raznih zgodovinskih knjig in pisem je črpal dokaze o abnormnosti Danteja, Michelangelaja, Ampèra, Schumannja, Torquata Tassa, Newtona, Rousseauja itd. Zanimivi so med drugimi podatki o življenju nemškega filozofa Arthurja Schopenhauerja.

Schopenhauer je podedoval, kakor je sam dejal, duha svoje matere, z veliko živahnostjo obdarene pisateljice brez srca, in značaj očeta, ki je bil čudaški mizanrop in je končal s samomorom.

Schopenhauer je bil prav tak čudak in mizanrop. Iz verone je bežal nekoč, misleč, da je njuhla zastrupljen tobak; iz Berlina ga je pregnal strah pred kolerom. L. 1831. je zapadel neki novi muki. Pri najznatnejšem šumu, ki mu je prišel na uho, je položil roko na meč. Njegova bojazan pred ljudmi je bila tolika, da ni nikoli odprl pisma brez zle slutnje. Briti se ni dal, marveč si je sam rezal brado. Sovražil je ženske, žide in zlasti filozofe. Pse pa je ljubil tako, da se je svojega še v testamentu spomnil.

Vsaka stvarica mu je dala razmišljati, iskal je vzroke tudi povsem nepomembnih stvari, kakor n. pr. svojega dobrega teka (Lombroso pravi, da je bil naravnost pošten). Veroval je v govoreče spiritistične mizice, bil je prepričan, da se bodo s pomočjo magnetizma krive noge njegovega psa zopet poravnale in da se mu povrne sluh. Nekoč je sanjala njegova služkinja, da briše črnilne madeže. Naslednji dan je Schopenhauer zares razlil črnila, in glej! iz tega se mu porodi globoko filozofsko spoznanje, da »vse, kar se dogaja, se mora nujno zgoditi«.

Bil je iz samih nasprotij. Kot smoter življenja postavljala uničenje vsega obstoječega. Njegovan, zraven pa žel in si proučuje stoletno življenje. Na eni strani pridiga združnost v spolnih odnosih, na drugi strani pa se v tem pogledu predaja največjim izpadom.

On, ki je radi nestrpnosti drugih ljudi toliko pretrpel, preti Moleschoffu in Bacherju z vsemi mogočimi strastmi in kričevimi grožnjami: na ves dušek se uja svoji radosti, ko izve, da jima je po vladi pouk zabranjen.

Stanoval je v I. nadstropju, da bi mogel zlahka uteči eventualno izbruhlemu požaru. Pri dotiku brivice ali tulega kozarca je trepetal, da mu ni podtaknjeno kako zlo. Za svoje službene zapiske se je posluževal latinščine in grščine, da celo sanskrita, in je raztresel popisane lističe po knjigah, da ne bi prišli kakemu radovednežu v roke.

Smatral se je za žrtev široko zasnovane zarote profesorjev filozofije, ki so sklenili v Gotthi, da njegovih del ne omejujejo. Zraven pa se je bal, da bi profesorji izrekli sodbo: »Raje imam,« je rekel, »da črvi požro moje telo, kot da bi profesorji gledali mojo filozofijo«.

Ni bil zmožen ljubezni od srca. V tem je šel tako daleč, da je očital svoji materi, da ni ostala zvesta spominu svojega moža — in iz tega očitka povzame sodbo o vsem ženskem spolu, češ, ženske imajo pač dolge lase, pa kratko pamet. Monogamijo (enoženstvo) zavrača, priporoča pa tetragamijo (štiriježenstvo), ki ima samo eno slabo stran: širi tašče. Ker ni znal ljubiti, tudi ni poznal domovinske ljubezni, češ, da je »strast neumna«. Cenil je le vojake in pse: tem je zapustil svojo dedščino.

Eno samo misel je vedno gojil, misel na svoj lastni jaz, pa ne nase kot filozofa, marveč na onl ubogi, pozemski jaz. V stoterih pisnih se bavi s svojimi fotografijami, svojo oljnatobarno sliko in še eno, ki lo bo dal napraviti kot podobo svetnika, da jo obesi kakor v kapelico.

× Avstrijska poročila za časa svetovne vojne. V nekem dunajskem listu je pribeležil E. Seelinger svoje spomine na avstrijska poročila o položaju na raznih frontah. Osebito pozornost zasluži poročilo o neuspehu avstrijske armade pri Lyovu začetkom septembra 1914. Tedaj je doživela armada poraz in se je morala umakniti pred ruskim navalom. Najvišje armadno poveljstvo je poslalo na najvišje cenurno mesto uničujoče poročilo. Takoj sta se posvetovala njegov načelnik Schleier in vojni minister Krobatin. Poročilo je bilo treba za javnost nekoliko ublažiti. Predalec pa vendar nista hotela iti, čemur pa se je odločno protivil zunanji minister, ki je izjavil, da bi tako poročilo neugodno vplivalo v Italiji in Rumuniji, kakor, da bi bili ti dve državi informirani izključno samo od avstrijske strani. Se isti večer se je zunanji minister zglasil pri cesarju, ki ga je vest o imiku konsternirala. Prečital je armadno poročilo in njegov falzifikat, ki je poročal o silajni zmagi Danklove armade pri Dublinu in uspešnih bojih v severnih delih. Vzel je zgodovinski svinečnik in pripisal s svojimi značilnimi tenkimi črkami: »Vzhodni Galiciji Lvov še vedno v naši posesti. Vendar pa je položaj vsled naraščajočih sovražniških mas zelo težaven.« Ta dva stavka so se isti dan prinesli vsi dunajski listi in vsi listi države. Nekateri z debelimi črkami v posebnih izdajah.

× Nравstveni paznik. Nedavno je zbežal iz budimpeštanskih zaporov kaznenec Simandy, ki je bil obsodjen radi raznih sleparij in zakonskih obljub. Po svojem begu si je izbral plodonosno delo nравstvenega detektiva. Stal je pri izhodu javnih kopališč in pazil, dali so izhajajoči pari poročeni. Zmotil se je redko kdaj. Sledil je paru tako dolgo, da je gotovo zapustil damo. Tedaj je pristopil k njej in se predstavil za detektiv nравstvene policije. Svojo žrtev je pozval na odgovor in je na ta način izsilil precejšnje zneske. Nekaj žensk se je silil sramu celo usmrtiti. Končno pa je naletel na neko nepravdo, ki ga je izročila sodišču.

× Koliko so stale vojne pretečenega veka. Zanimivo je videti — pravi »Revue« — koliko denarja in človeških žrtev so zahtevale vse vojne pretečenega veka, toda obenem je žalostno ugotoviti, da so vojne enega veka zahtevale manj kot zadnja svetovna vojna sama. Vojska za ameriško neodvisnost v letih 1861—1865 je požrla ogromno vsoto 50 milijard frankov in zahtevala 803 tisoč človeških življenj; sever-

ne države so izgubile 303 tisoč in južne pol milijona vojakov. Drugo mesto zavzema francosko-nemška vojna l. 1870-71. Ta vojna je stala Francijo 8 milijard, h katerim ni priletnih pet milijard vojne odškodnine. Poleg tega je izgubila Francija 290 tisoč moč. Vojna proti Zedinjenim državam je stala Španijo 750 milijonov poleg izgube njenih kolonialnih posesti. Za krmsko vojno je potrošila Anglija 1255 milijonov; v vojnah v Italiji je padlo 45 tisoč moč; na pohodu leta 1866 pa 40 tisoč. Indijska revolucija leta 1857 in tri leta pozneje kitajska vojna sta stali 50 tisoč. Kolonjske vojne so stale Anglijo 60 tisoč moč. V Kitajsko-japonski vojni je padlo 25 tisoč vojakov. Po turško-ruski vojni leta 1877 je bilo samo iz ene turške reke potegnenih nad tisoč masakriranih otrok. V sudanski vojni so izgubili Angleži 4000 kamel.

× V spomin na Hugo Grocija. V Ameriki se je ustanovilo društvo Amerikancev nizozemskega pokolenja, ki so sklenili zbrati denarna sredstva, da bi postavili spomenik svojemu velikemu rojaku Hugo Grociju, ustanovitelju mednarodnega prava. Poročila pravijo, da nameravajo v cerkvi v Delfu, kjer se je Hugo de Groot leta 1533 rodil, sezidati spominsko okno. Zgrajeno bo prihodnje leto povodom tristoletnice obelodanjenja njegovega znamenitega dela »De jure belli ac pacis«.

× Evropa in Italija. Pod tem si ne smemo predstavljati našega kabineta in dežele, kjer bivajo gracije in cvetelo pomaranče, marveč dve levniji, ki sta bili zadnji čas predmet rimskih pogovorov. »Evropa« je bila levinja, ki je pri posnetju scene iz gladiatorskih iger, zamenjala igrjo z resnico in skočila med vrste statistov in usmrtila rimskega senatorja predstavljajočega staila. Manj znana je njena sestra »Italija«. To je mlada levinja, ki jo je daroval Mussolini, neki njegov častilec, italijanski flustrirani listi so prinesli te dni sliko Mussolinija, sedečega z resnim in mrkim obrazom v svojem avtomobilu. S prekrizanimi rokami drži v naročju divnega otroka afriške pušave. Po največjih poročilih pa jo je Mussolini daroval zoološemu vrtu. Po upornih fašistovskih pravih v pokrajini je Mussolini odpuštil tudi »Italijo«. Oddal pa jo je, ker se ni hotela pokoriti. Radi tega bi lahko napisali pod sliko, ki predstavlja rimskega vojvodo s svojo mlado gojenko besede, ki so stale na starih zemljepisih na mestu nepoznane Afrike: »Hic sunt leones«.

× Ruski valutni spekulanti morajo v uralske pokrajine. Sovetske oblasti so sklenile poslati vse spekulante z valuto v uralske pokrajine, kjer bodo stali pod stroгим nadzorstvom. Zaposleni bodo v tamonjskih rudnikih. Med izgnanci se nahajajo pravnik, inženjerji in razni drugi poklici, ki bodo državi s svojimi poklicnim znanjem mnogo več koristili nego z valutno spekulacijo.

× Razporeke pri raznih narodih. Razporeka ni »moderna« iznajdba. V starih časih se je Rimljan lahko razporečil, ako je bila žena nezvesta, ako je odprla brez njegovega dovoljenja zasebne skrinje in ako je brez moškega pristanka zauživala opolne pišace. Kljub temu pa se ni 500 let nikdo razporečil. Razporeke pa so se udomačile, ko je bil izdan zakon, da imata oba zakonca pravico zahtevati razporeko. Hieronim pripoveduje o možu, ki je zapustil 22 žen in o ženi, ki se je ločila od 20 možev. Sele zakonci cesarja Avgusta so razporeke precej omeili. Grki so že v starih časih dali nevestam vsoto denarja, s katerim bi se lahko preživljala v slučaju razporeke. Pri raznih narodih je razporeka avtomatično odpravljena, ako je bil v zakonu rojen sin. Pri Korejcih sme še danes mož zahtevati razporeko, ako je dogonal, da je bila žena nezvesta, žena zapade v takim slučaju smrti. V nasprotju s tem se zakonca pri Tatarjih in Abesincih lahko poljubno ločita. Tudi tibetanski narodi dopuščajo razporeko s pridržkom, da se razporečena zakonca ne smeta vnovič poročiti. Kitajci dopuščajo razporeko v slučaju, da je ženska preveč klepetava. Če prosti pri Turkmenih in Druzih žena dovoljenje za izhod, ji reče moč »Pojdi«, če ne dostavi »Vrni se!«, je razporeka gotova. Indijanci, ki dokumentirajo poroko s palico kot poročno pričo, zlomijo to palico v znak, da je zakon razdružen.

× Iz dežele diktatorja. Miguel de Unamano, bivši rektor univerze v Salamanci, in morda najboljši pesnik in filozof Španije, je bil, ker se ni hotel pokoriti diktatorskem režimu generala Primo de Riveri, izgnan iz Španije na Kanarske otoke. Proti deportaciji je protestirala »Liga za zaščito človeških pravic« pri španskem kralju. Več njegovih tovaršev, ki so se potegnili za Unamano, zasleduje diktatorski režim. Poleg tega je dal Primo de Rivera, general vojske španije, zapreti madridsko univerzo. Razumljivo je, da ni diktator zadovoljen s svobodno znanostjo, ki odklanja vsako tiranijo. Najbolneže pa se bo morda zgodilo že v par dneh. Že v nekaj dneh bo morda izvršena na najslabnejšem španskem slikarskem umetniku smrtna obsodba. Slikar Shum v Barceloni je bil namreč obsodjen radi njegovih »uporniških karikatur«.

Moderne hiše Pri Berlinu so zgradili posebne vrste nove hiše; pa to niso delavske. Urejene so tako, da človek kar strmi. Po končanem obedu n. pr. pritise gospodinja na električni gumb. Mize v jedilnici izginejo. Jedilnica se izpremeni v salon; tu že stoji klavir in okrog njega pulti za ročce, že se pričinja koncert. Ko je tega dosti, zopet pritisk na gumb in zopet nekaj drugega, vsakokrat druga oprava, kakor pač imajo urejeno. — Godi se to na ta način, kakor izmenjavajo v modernih gledališčih pozorišča. Ta sistem so bogatni prenesli v svoje privatne stanovanjske hiše.

Kino Matca
Od 6. do 9. marca
»Začasni kavalir«
burka v 6 dejanjih.
Mladini primerno!
Predstave ob delavnikih ob 5., 7., 9. in 11.

Neprilakovana uporaba ultraviolečnih žarkov. Zasledili so jo trije vseh učenci profesorja v Montpellieru. Šlo je za oporoko, ki je bila zaradi slučajne stika s sodovo lučnico poslana nečista. Papir je bil zlog luga, tliko pokvarjen, da so vsi običajni kemični pripomočki odpovedali: fotografija in pokazala samo nerazločne poteze. Röntgenovi žarki se tudi niso obnesli. Tedaj so učenci Fonzer-Diacon, Facon in Reynaud začeli misliti na fluorescenco, ki jo povzročajo ultraviolečni žarki. — Rokopis so najprej spravili za nekaj ur v toplo 120 stopinj, ki je sploščala prikazala zabrisane sledove črk. Nato so motrili pisavo pri luči močnejših žarnic z živosrebrnim hlapom, čigar žarenje, bogato z ultravioletnimi žarki, je priskrbelo skozi Woodovo senčilo. — Ta posel se je izvršil v svojevrednem laboratoriju profesorja Pecha. In čez čas se je pisava pisava dovolj jasno pojavila, da je moglo oko, vajeno tej setlobi, razbrati testament vse do poslednje besedice. — Avtorji menijo, da bodo na ta način, ki ne kvari listin, paleologi mogli slediti brez prevelikih težav razvojni stare rokopise, ki sta jih časi in vlaga toliko obledela, da je čitanje s

prostim očesom negotovo ali celo nemogoče. In pri nekaterem učenjaku bo prihranjen vid, ki bi ga sicer utegnil izgubiti, kakor slavni Danec Nyrop, ko je razreševal mnogobrojne starofrancoske slovstvene ostaline.

Pomagajmo brezposelnim!

Poboljšave na Ellis Islandu za zadržane priseljence.

Javno mnenje je bilo opravičeno ogorčeno radi razmer, ki so mnogo let obstajale na Ellis Islandu. Naslanjajoč se na to javno mnenje, je priseljeniški komisar Curran, ki je na čelu te priseljeniške postaje, stopil pred pristojni odsek Kongresa in priporočal, naj se nakaže vsota dveh milijonov in pol dolarjev za temeljito remodeliranje priseljeniške postaje. Nekatere po-

boljšave so se že uvedle na Ellis Islandu in pričajo o boljšem upoštevanju priseljeničev človeških potreb.

Prvič v zgodovini Ellis Islanda so nekateri izmed inozemcev, ki so iz enega ali drugega razloga zadržani na otoku, imeli priliko spati v posteljah. 350 belo emajliranih železnih postelj je bilo že postavljenih v spalnicah drugega nadstropja. Te postelje so v prvi vrsti namenjene ženskam in otrokom in ne le potnikom prvega razreda.

Malo je znano širšemu občinstvu o otroškem vrtcu in šoli, ki se obdržuje zjutraj in popoldne za otroke zadržanih inozemcev. Otroci vseh starosti gredo vsak dan iz skupnih bivališč v šolsko sobo. Najmlajšim je dana prilika, da zaposlujejo svoj mladi um po načinu otroškega vrtca, starejši otroci dobivajo lahek pouk v računstvu in zemljepis. Naučijo se izgovarjati ime mesta, kamor so namenjeni, in najti dotično mesto na zemljevidu. Naučijo se tudi pravilnih angleških fraz in nekaterih ameriških pesmi. Za razvedrilo jim služijo razne vešete otroške igre v odprti verandi.

Oskrbovalnica za dojenčke se nahaja pod vodstvom trenirane strežnice, ki vabi matere, naj se poslužijo ugodnosti svetle, mične in dobro opremljene otroške sobe, kjer se nahajajo zibelice, igrače in porcelanasta kopalna kad za dojenčke.

Poprej zadržani inozemci niso imeli ničesar, s čimer bi si preganjali moreči dolgčas, kot neprestano sprejanje gor in dol po sobi. Sedaj se ženskam daje šivalnega materiala na razpolago, da si napravijo zase in za otroke, česar si želijo.

Za moške ni žalibog še poskrbljeno za kako delo, ki bi jim bilo v razvedrilo, ali oddelek za socialno oskrbo jim daje pisalnega materiala in tujejezičnih časopisov.

Meseca januarja je bilo zadržanim inozemcem prvič dovoljeno, da se smejo sprehajati pod milim nebom na otoku. Radi manjšega navala priseljenec je bilo mogoče detaširati dovoljno število uradnikov za potrebno stražo, kajti priseljeniška oblast je odgovorna za morebitni ubeg zadržanih inozemcev.

Priznava se sedaj na merodajnem mestu, da treba remodelirati vsa poslopja, da

se doseže korenito izboljšanje obstoječih razmer. Med tem si priseljeniški komisar Curran prizadeva popravljati najhujše zlo, kolikor je to mogoče ob sedanjih razmerah, in ustvariti bolj prijetno atmosfero za one nesrečne priseljence, ki iz enega ali drugega razloga morajo nekaj časa ostati na otoku, dokler se ne reši vprašanje njihovega prihoda ali deportacije.

Naročajte in širite „Narodni Dnevnik“!

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Henry Murger

La Bohème.

Prizori iz življenja cigánov.

(Nadaljevanje.)

„Kako je lepa, če ima rožo v laseh! Kaj misliš o tem, filozof?“ ga je prekinil Schaudard ter se ob nil na Colline-a, ki je bil vstopil pred nekaj trenutki.

»Nehvaležnost je hči dobrote,« je rekel filozof.

»Se nekaj,« je nadaljeval Schaudard, »ko bosta vajini ljubici lepo napravljeni, kako bosta izgledala v svojih ponošenih oblekah poleg njiju. Videti bosta kot njiju sobarici. Ne govorim zase tega,« je nadaljeval Schaudard in se postavil s svojo obleko iz naukine; »kajti, hvala Bogu, sedaj lahko grem, kamor hočem.«

Kljub Schaudardovi opoziciji pa so vendar z nova sklenili, da bodo drugi dan izplačali vse sosedne bazarje v korist svojim damam.

Naslednjega jutra ob isti uri, ko smo v začetku tega poglavja videli, kako se je gospodična Mimi zbudila in se zelo začudila, da ni bilo Rudolfa v sobi, so pesnik in njegova divna prijateljica res šli po stopnicah hotela v spremstvu nosača »Dveh Opic« in modistinje, ki je nosila vzorce. Schaudard, ki je bil kupil tisti lovski rog, je šel naprej in igral uverturo »Karavanje«.

Musette in Femija, ki ju je bila poklicala Mimi, ki je stanovala v pritličju, sta na novico, da so jim

prinesli klobuke in obleke, pridrveli po stopnicah s hitrostjo lavine. Videč vse to revno bogastvo pred seboj, so te tri ženske skoraj znorele od veselja. Gospodično Mimi je napadla hipna veselost in je skakala kot koza ter vihtela volneno prevzico. Musette se je vrgla Marcelu okoli vratu, imela je v vsaki roki zelen čevlček ter tolkla drugega ob drugega kot s cimbalom. Femija je ihtela gledala Schaudarda in ni znala drugega reči kot:

»Oh, moj Aleksander, moj Aleksander!«

»Ni nevarnosti, da bi odbila Artaksersove darove,« je mrmral filozof Colline.

Ko je minilo prvo veselje, ko je bila izbira gotova in računi poravnani, je Rudolf naznanil trem ženskam, naj se pripravijo, da poskušajo prihodnje jutro svojo novo obleko.

»Bomo šli na kmete,« je rekel.

»Lahka stvar!« je vzkliknila Musette, »to ni prvič, da kupim, zrežem, sešijem in nosim obleko istega dne. Sicer pa imamo noč. Pripravljene bomo, kaj ne da, dame?«

»Bomo!« sta zaklicali hkrati Mimi in Femija. Takoj so se lotile dela in šest ur niso zapustile ne škarij in šivanke.

Naslednji dan je bil prvi maj. Velikonočni zvonovi so bili že pred nekaj dnevi naznanili vstajenje pomladi, ki je hitro in veselo prihajalo od vseh strani; pihala je, kot pravi nemška balada, na lahko kot mladi ženin, ki gre saditi maj pod okno svoje ljube. Barvala je nebo modro, drevesa zeleno in vse stvari v lepih barvah. Budila je odrevenelo solnce, ki je spalo na svoji megleni postelji z

glavo, naslonjeno na goste oblake onega, ki mu je bil za blazino, in mu klicala: O, prijatelj, ura je prišla, tu sem, hitro na delo! Obleci brez odlaganja svoje lepo oblačilo iz lepih novih žarkov in pokaži se takoj na svojem balkonu, da naznašiš svoj prihod!

Nato je solnce res vstalo in se je ponosno in samozavestno kot dvorjan sprehajalo čez polje. Lavstavi, ki so se bile vrnile s svojega potovanja v orient, so polnile zrak s svojim letanjem; glog je belil grmovje; vijolice so dišale po travi v gozdu, kjer si že videl, kako so prihajale vse ptice iz svojih gnezd z zvezkom romanc pod perutami. Bila je v resnici pomlad, prava pomlad pesnikov in zaljublencev, ne pomlad Matija Laensberga, grda pomlad z rdečim nosom, z zmrazjenimi prsti, pri kateri se ubožeč še trese od mraza v kotu pri svojem ognjišču, kjer je že zdavnaj ugasnil zadnji pepel njegove zadnje klade. Mlačne sapice so pihale skozi prozorni zrak in sejale po mestu prvi vonj bližnjih polj. Svetli in gorski solnčni žarki so trkali na šipe po oknih. Bolniku so rekli: »Odpr, zdravje smo!« in v podstrešni sobi so rekli deklici, sklonjeni nad ogledalo, to nedolžno in prvo ljubeznično najmedolžnejših: »Odpr, lepota, da ti razsvetlivo lepoto! Sli pomladi smo; sedaj lahko oblečeš svojo plateno obleko, svoj slannik in svoje gizdave čevljičke: poglej, kako je v gozdiču, kjer se pleše, vse pisano od lepih, novih cvetic in gosli buče za ples v nedeljo. Dober dan, lepota!«

Ko je zvonilo v bližnji cerkvi angeljsko češčenje, so naše tri pridne gizdalinke, ki so imele komaj

toliko časa, da so spale nekaj ur, že stale pred ogledalom in so še enkrat pogledale na svojo novo obleko.

Bile so vse tri dražestne, enako napravljenе, na njih obrazih je bil isti odsev zadovoljnosti, ki ga imamo, če se nam izpolni želja, ki smo jo dolgo časa gojili.

Posebno Musette je žarela lepote.

»Nikdar nisem bila tako zadovoljna,« je rekla Marcelu; »zdi se mi, da je dobri Bog položil v to uro vso srečo mojega življenja in bojim se, da mi je ne ostane nič več. Pa kaj! kadar je ne bo več, bo še. Imava recept, da si jo ustvariva,« je vesela pristavila in objela Marcela.

Femija pa je nekaj žalostilo.

»Ljubim sicer zelenje in ptičje,« je rekla, »a na kmethi človek nikogar ne sreča in ne bode mogli videti mojega ljubkega klobuka in moje krasne obleke. Če bi šli na kmete na boulevard?«

Ob osmih zjutraj je bila vsa cesta po koncu, ker je Schaudard trobil na rog v znamenje odhoda. Vsi sosedje so šli k oknu, da bi videli, kako gredo mimo cigani. Colline, ki se je tudi udeležil, je šel zadnji in nosil damam solnčnike. Čez eno uro je bilo vse veselo krdelo razpuščeno po polju Fontenay-aux-Roses.

Ko so se zelo pozno zvečer vrnili domov, je Colline, ki je bil opravljal čez dan službo blagajnika, izjavil, da so pozabili potrošiti šest frankov, ter je položil ostanek na mizo.

»Kaj naj s tem napravimo?« je vprašal Marcel.

»Kaj če bi kupili rente?« je rekel Schaudard.

Najcenejše nove in rabljene pisalne stroje

v specialni mehanični delavnici za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopolnih strojev.

Ludvik Baraga, Ljubljana,

Šelenburgova ulica 6.11.

Barvne trakove, karbon—indigo papir ter vse druge potrebščine. Pisarniška oprema vedno v zalogi.

Mokrota

škoduje zdravju, radi tega si kupite pravočasno močen, fin in poceni

dežnik

kateriga pa edino dobite v veletrgovini R. Stermecki, Celje. Trgovci engros cene. Istotam se prodaja letos po čudovito nizkih cenah perilo, čevlji, klobuki, nogavice in vse drugo modno blago. — Naročite cenik.

ZA PEVSKE ZBORE MALA PESMARICA

(Partiture)	Din
Št. 1. D. Jenko: Šlo tujiti, Sbrine tujiti?	2.—
2. I. Zajc: Zrinjsko—Frankopanka	med.
3. A. Hajdrih: Slabo sveča je brnela	časno
4. „ „ Pod oknom	posle
5. „ „ V sladkih sanjah	2.—
6. „ „ Jadransko morje	2.—
7. „ „ Pri oknu sva molče stonela	2.—
8. J. Kocijančič: Slovo	2.—
9. H. Sattner: Pogled v nedolžno oko	1.—
10. „ „ Na planini	2.—
11. Hr. Volarič: Zvečer	2.—
12. E. Adamič: Vasovalec	2.—
13. A. Leban: Podokolica	1-50

Razne druge muzikalije. — Zahtevajte cenik!

ZVEZNA KNJIGARNA

▲ LJUBLJANA, Marijin trg 8 ▲

SPLOŠNA KNJIŽNICA

Št.	Broj.	Vez.	Din 12—	Din 17—
1. I. Albreht: Ranjena gruda, izvirna povest, 104 str.	16—	22—		
2. Rado Murnik: Na Bledu, izvirna povest, 181 str.	12—	17—		
3. I. Rozman: Testament, ljudska drama v 4 delih, 105 str.	20—	26—		
4. Cvetko Golar: Poletno klasje, izbrane pesmi, 184 str.	8—	13—		
5. Fran Milčinski: Gosnod Fridolin Žolna in njegova družina veselojuna, 72 str.	6—	11—		
6. L. Novák: Ljubosumnost, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradac, 45 str.	12—	17—		
7. Andersenove pripovedke. Za slovensko mladino prireditelja Uta, 111 str.	22—	28—		
8. E. Gaboriau: Akt šte. 113, roman, poslov. E. V., 536 str.	24—	30—		
9. Dr. Fr. Veber: Problemi sodobne filozofije, 347 str.	6—	11—		
10. I. Albreht: Andrej Ternouc, religiozna karikatura, 55 str.	12—	17—		
11. Pavel Golia: Peterčkov poslednje sanje, božična povest v 4 slikah, 84 str.	12—	17—		
12. Fran Milčinski: Mogočni prstan, narodna pravljica v 4 dejanjih, 91 str.	10—	15—		
13. V. M. Garšin: Nadežda Nikolajevna, roman, poslovenil U. Zun, 112 str.	26—	32—		
14. Dr. Karl Engliš: Denar, narodno-gospodarski spis, poslovenil dr. Albin Ogris, 236 str.	15—	21—		
15. Edmond in Jules de Goncourt: Renée Maupérin, roman, prev. P. V. B., 239 str.	15—	20—		
16. Janko Smec: Življenje, pesmi, 112 str.	9—	14—		
17. Prosper Mérimée: Verne duše v vicah, povest, prev. Mirko Pretnar, 80 str.	6—	11—		
18. Jarosl. Vrhlic: Oporoka Lukovskega grajsčaka, veseloigra v 1 dejanju, poslovenil dr. Fr. Bradac, 47 str.	16—	22—		
19. Gerhart Hauptmann: Potopljeni zvon, dramatska baika v 5 dejanjih, poslovenil Anton Funtek, 124 str.	14—	20—		
20. Jul Zeyer: Gompači in Komurasaki, japonski roman, iz češčine prev. dr. Fr. Bradac, 154 str.	8—	13—		
21. Frid. Zolna: Dvanajst kratkočasnih zgodbic, 11, 73 str.				

Znanstvena zbirka (veliki 8° format):

Št. 1. Dr. L. Cermelj: Boškovičev nauk o materiji — protoru — času v luči relativnostne teorije, 52 str.	16—	23—
--	-----	-----

* Za vsak zvezek je računati na Din — 80 noštine in odpravnine.

Naročila sprejema: Zvezna knjigarna v Ljubljani, Marijin trg 8.

Premog

lep, črn, s 4500 kalorijami, prodaja iz svojega rudnika „Slovenska premogopna družba“ z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. 1/1 po Din 300— postaja Ormož, Din 350— postaja Ljubljana in Din 400— v Ljubljani na dom dostavljeno za 1000 kg.

Iv. JAX in sin

Ljubljana

Gospodstva c. št. 2

priporoča svojo bogato zalogo

pisalnih strojev

„ADLER“ in „URANIA“

šivalnih strojev

za rodbine in obrt ter

voznih koles

tyrla — Dürkopp —

Orožno kolo

(Waffenrad)

vi zastoj in franko.

MALI OGLASI

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para z davčno vred.

Gmotno slabejšim slojem dovoljuje uprava poseben popust pri inseriranju v malih oglasih!

Mesto hišnika,

obenem izučen vrtnar, na dobrem glasu z že dolgoletnim službovanjem hišnika, želi prenesti mesto v boljši hiši ali vili. — Ponudbe na upravo lista pod »Marljivost«.

Veleposestovo,

100 oralov, polovico gozda 5,000,000 K z grajsčino 3 orale parka, takoj prosto stanovanje.

Vila,

od 3 do 900 oralov z inventarjem, ž. vino, grajsčino ali vilo.

Posedstva

z ali brez posestva, in stanovanjske hiše.

Gostilna

z ali brez posestva, in stanovanjske hiše.

Trgovske

žaga z mlinom ter posestvo.

Žaga

z mlinom, dobro mesto, prodaja realiteta, pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 8.

Pekarija

z mlinom, dobro mesto, prodaja realiteta, pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 8.

Prazno sobico

v okolici trga Tabor išče mirna gospodična, ki je celi dan odsotna in ki bi bila pripravljena dati kot protislugo šivalni stroj na razpolago. Cenjene ponudbe pod »Mirna« na upravo lista.

Franc Erbežnik,

tovarna slannikov, Vir pri Domalah. Projele slannike in klobuke najnovejše dunajske in pariške mode po najnižji ceni. Popravila se točno izvršujejo

Voz zapravljenec

pol olinatih osi, s stranskimi sedeži za odstraniti in ročni voziček (kripan) vse novo, prodaja po zelo nizki ceni Alojzij Potrebuješ, kolar, Vrhnika.

Ženitna ponudba!

Mlad vdovec, z dvema otrokoma, železniški podradnik se želi v svrhu ženitve seznaniti z gospico, prikupljive zunanosti, blagega srca in ki bi imela nekaj premoženja. Oziralo se bode le na resne ponudbe z sliko na upravo lista pod šifro »Za žalojto pride veselje«.

Upravo lista (revije)

sprejem po cen. Ponudbe pod šifro »Ugodno« na upravo lista

Za sejmje in razstave

izvirne reklamne atrakcije proti zmernemu honorarju. Na razpolago reklamnim družbam, Ponudbe pod »Original« na upravo lista.

Lakaji za dvor.

Uprava Dvora v Beogradu potrebuje prvostopne lakaje. Reflektira se predvsem na osebe, ki so služile po aristokratskih hišah. Pogoji zelo ugodni. Reflektanti naj pošljejo nemudoma pisemne ponudbe na naslov Slavko Plemelj, zastopstvo Uprave Dvora, Ljubljana.

Kupim,

zamenjam, ocenjujem in prevzamem v komisijso prodajo poštne znamke, star kovan denar, starine, in sicer posamezno in zbirke, Osobito iščem znamke na pisnih iz trgovske korespondence ter aktov (1830—74). Nuber, Ljubljana, Gospodstvska cesta 5. II. nadst.

Karo

je varstvena znamka, priznana najboljših in najprejnejših čevljev. Dragotin Roglič, Maribor, Koroska c. 19, lastno delavnice in ročno delo.

Francoski pouk

posameznikom in v skupinah daje diplomiran srednješolski profesor. Najmodernejša metoda. Naslov v upravi lista.

Zastopnik

za Ljubljana in okolice se išče Reflektira se samo na starejše gospode z malenkostno kavcijo. Ponudbe z znamko za odgovor na upravo lista.

Uspešne reklamne

atrakcije proti zmernemu honorarju. Na razpolago reklamnim družbam, Pri vprašanih znamko, Ponudbe pod »Original« na upravo lista.

Prostovoljna javna dražba

klobukov, slannikov ter modnega blaga se vrši ob 3/III. t. l. dalje ob 9. uro dopoldne pri trvdrti Stški, Kongresni trg 2.

Pri revmatskih bolečinah

uporabljajte za drgnjenje

Erenyi Diana-

francosko vinško žganje. =

Dobiva se povsod!

Čuvajte se ničvrednih ponaredb!

Mala steklenica Din 9—
Srednja steklenica „ 24—
Velika steklenica „ 48—

Generalno zastopstvo in depot:
Jugopharmacia d. d.,
Diana-oddelek, Zagreb, Prilaz 12.

Oglasi v „Narodnem Dnevniku“ imajo velik uspeh!

Tako je!

So bogataši, katerim nič drugega ne manjka, kakor knjiga „Babilonska uganka“. Dobi se v vseh večjih knjigarnah.

Reklamne atrakcije

izvirne, za sejmje in razstave proti zmernemu honorarju. Na razpolago tudi reklamnim družbam. Pri vprašanih znamko. Ponudbe pod »Original« na upravo lista.

Pozor, Amerikanci!

Lepa enonadstropna, pred vojno zidana hiša, v prometnem kraju, pripravna za vsako obrt, trgovino ali gostilno z zraven spadaljočim hlevom in nekaj zemljišča, se ugodno prodaja. Več se poizve v Radomljah št. 6 pri Kamniku.